

Mångkulturellt barnskyddsarbete

Socionomens utmaningar på mottagningshem

Tanja Lehtimäki

MASTERARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	13360
Författare:	Tanja Lehtimäki
Arbetets namn:	Mångkulturellt barnskyddsarbete – Socionomens utmaningar på mottagningshem
Handledare (Arcada):	Arla Cederberg
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta examensarbete är ett projekterat arbete i samarbete med ett mottagningshem i södra Finland. Syftet med examensarbete var att kartlägga socionomens utmaningar på ett mottagningshem. Mina frågeställningar var: Hurdana utmaningar upplever personalen i det mångkulturella barnskyddsarbetet på ett mottagningshem? Hurdan kompetens krävs det av personalen på mottagningshemmet i det mångkulturella barnskyddsarbetet? Den teoretiska delen för mitt examensarbete består av teorier som behandlar invandrare i barnskyddet och socialpedagogik som specifikt handlar om socialpedagogiska metoder i mångkulturellt barnskyddsarbete. Som datainsamlingsmetod för min studie har jag använt mig av kvalitativ temaintervju som är halvstrukturerad. Jag har intervjuat fem socionomer på ett mottagningshem i huvudstadsregionen. Resultatet i min studie visar att det finns utmaningar i arbetet med invandrarfamiljer och minoritetsgrupper. Utmaningarna förekommer i kommunikationen med föräldrarna, eftersom det inte alltid finns ett gemensamt språk. Skillnader i fostringsfrågor skapar utmaningar för socionomerna och invandrarna, eftersom synen på könsrollerna är olika samt bestraffning av barn som förekommer i form av fysisk åga är absolut förbjudet i Finland. Respondenterna poängterade att många invandrare inte vet att det är förbjudet att bestraffa sina barn genom fysisk åga, som kan komma som en överraskning för invandrarna. Även jämlikhet mellan könen kan vara obekant för invandrarna. Det är därför viktigt för socionomerna på mottagningshemmet att diskutera med familjerna om de finländska normerna och reglerna. Resultatet visar att socionomerna på mottagningshemmet måste behärska handlingskompetensen för att kunna lösa utmanande situationer. Respondenterna var eniga om att arbetet med invandrare eller minoritetsgrupper inte skiljer sig mycket från arbetet majoritetsbefolkningen.</p>	
Nyckelord:	Mångkulturellt barnskyddsarbete, barnskydd, utmaningar, handlingskompetens, mottagningshem, invandrare, minoritetsgrupper
Sidantal:	64
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	31.1.2014

MASTER'S THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	13360
Author:	Tanja Lehtimäki
Title:	Multicultural child welfare work – Challenges for professionals at residential care home
Supervisor (Arcada):	Arla Cederberg
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>This thesis degree is a commissioned work that is made in cooperation with a residential care home in southern Finland. The aim of my study was to explore challenges the professionals experience at residential care home. My research questions were: What kinds of challenges do professionals experience in multicultural child welfare work at a residential care home? What kinds of requirements are there upon professionals in a residential care home in multicultural child welfare? My theoretical frame consists of theories of immigrants in child welfare and theories of specific social pedagogical methods in multicultural child welfare. My study is qualitative and based on semi-structured interviews with five professionals at a residential care home. The result of this study showed that major challenges in child welfare work arise due to cultural differences in upbringing and to the fact that clients are not familiar with the Finnish legislation. Differences in upbringing questions, e.g. differences regarding views on gender roles create challenges between professionals and immigrants. Since there is no common language, most of the challenges are seen in the communication with parents. The lack of language skills causes problems and misunderstandings between parents and professionals. Other challenges I found in my study concerns the relationship between children with different cultural backgrounds. It is important to discuss with the children about the differences and why it exist. Supervisors emphasize that a lot of immigrants are not aware that physical punishment is prohibited. Even equality between the genders is unknown. It is vital to discuss with the families about the Finnish standards and rules at the residential care home. According to results the professionals need a good social pedagogical competence to be able to solve difficult situations with families from different cultural backgrounds. Despite the challenges the work with immigrants or minority groups does not differ much from the work with children and families from the majority population.</p>	
Keywords:	Multicultural child welfare work, child welfare, challenges, residential care home, social pedagogical competence, immigrants, minority groups
Number of pages:	64
Language:	Swedish
Date of acceptance:	31.1.2014

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosiaaliala
Tunnistenumero:	13360
Tekijä:	Tanja Lehtimäki
Työn nimi:	
Työn ohjaaja (Arcada):	Arla Cederberg
Toimeksiantaja:	
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Tämä on hankkeistettu opinnäytetyö joka on tehty yhteistyössä eteläsuomalaisen vastaanottokodin kanssa. Opinnäytetyöni tarkoitus oli kartoittaa sosionomin haasteita vastaanottokodissa. Tutkimuskysymykseni olivat: Millaisia haasteita vastaanottokodin sosionomit kokevat monikulttuurisessa lastensuojelutyössä? Millaisia toimintapätevyyksiä sosionomit tarvitsevat vastaanottokodissa monikulttuurisessa lastensuojelutyössä? Opinnäytetyöni teoreettinen viitekehys koostuu teorioista mitkä käsittelevät maahanmuuttajia lastensuojelussa, sosiaalipedagogiikasta sekä erityisesti sosiaalipedagogisista menetelmistä monikulttuurisessa lastensuojelussa. Tiedonkeruumenetelmänä tutkimuksessani olen käyttänyt puolistrukturoitua temahaastattelua. Olen haastatellut viisi sosionomia vastaanottokodissa pääkaupunkiseudulla. Tutkimustuloksistani tulee ilmi, että suurimmat haasteet johtuvat lasten kasvatuksen kulttuurisista eroista, sillä asiakkaat eivät ole tietoisia Suomen lainsäädännöstä. Sukupuoliroolit eroavat myös toisistaan. Kommunikaatio vanhempien kanssa aiheuttaa haasteita, koska aina ei löydy yhteistä kieltä. Myös erilaisiin kasvatuskysymyksiin liittyvät erot luovat sosionomeille ja maahanmuuttajille haasteita, sillä näkemykset sukupuolirooleista ovat erilaisia. Erimielisyydet eri kulttuureista tulevien lasten kesken aiheuttavat myös haasteita. Lapsille on tärkeää kertoa mitä erilaisuus tarkoittaa ja miksi sellaista ilmenee. Esimerkiksi lapsen rankaiseminen, joka ilmenee ruumiillisena kurituksena, on ehdottomasti kielletty Suomessa. Vastaajat painottavat, että monelle maahanmuuttajalle voi tulla yllätyksenä että ruumiillinen rankaiseminen on kiellettyä. Siksi on tärkeää että vastaanottokodin sosionomit keskustelevat perheiden kanssa suomalaisista normeista ja säännöistä. Tutkimustulokset osoittavat että vastaanottokodin sosionomien toimintapätevyys vaatii, että he osaavat ratkaista haastavia tilanteita. Vastaajat olivat yksimielisiä siitä, että työ maahanmuuttajien tai vähemmistökulttuurien kanssa ei poikkea paljon työstä enemmistökulttuurin kanssa.</p>	
Avainsanat:	Monikulttuurinen lastensuojelutyö, lastensuojelu, haasteet, toimintapätevyys, vastaanottokoti, maahanmuuttajat, vähemmistöryhmät
Sivumäärä:	64
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	31.1.2014

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
1.1	Bakgrund	8
1.2	Problemformulering	10
1.3	Syfte och frågeställning	10
1.4	Centrala begrepp	11
1.5	Arbetslivsrelevans	12
2	TIDIGARE FORSKNING	12
2.1	Urval	12
2.2	Barnskyddet ur professionella aspekter	13
2.3	Utmaningar i mångkulturellt barnskyddsarbete	14
2.4	Professionellas tolkningar av invandrararbete i barnskyddet	15
2.5	Vad betyder kultur för invandrare och socialarbetare?	17
2.6	Sammanfattning	18
3	TEORETISK REFERENSRAM	18
3.1	Mångkulturellt barnskyddsarbete	18
3.1.1	<i>Invandrarnas utmaningar i konfliktsituationer</i>	20
3.2	Utmaningar med invandrare i barnfostran	21
3.2.1	<i>Invandrarfamiljerna som barnskyddsklienter</i>	22
3.2.2	<i>Mötet med minoritetsfamiljerna inom barnskyddet</i>	23
3.3	Socialpedagogiskt förhållningssätt i mångkulturellt barnskyddsarbete	24
3.3.1	<i>Socionomens arbetsmetoder i mångkulturellt barnskyddsarbete</i>	25
3.3.2	<i>Madsens handlingskompetens</i>	28
4	METODVAL	32
4.1	Val av metod	32
4.2	Datainsamlingsmetod	32
4.3	Val av respondenter	33
4.4	Innehållsanalys	33
4.5	Etiska aspekter	34
4.6	Validitet och reliabilitet	35
5	RESULTATREDOVISNING	35
5.1	Utmaningar på mottagningshem	35
5.1.1	<i>Kommunikation med föräldrarna</i>	35
5.1.2	<i>Utmaningar med kulturella skillnader i fostran</i>	36
5.1.3	<i>Relationen mellan barnen</i>	40

5.2	Socionomens kompetenskrav	41
5.2.1	<i>Förberedelsen inför ett nytt barn</i>	41
5.2.2	<i>Hur beaktas klientens kulturskillnader</i>	42
5.2.3	<i>Kommunikationen med barnen</i>	43
5.2.4	<i>Beaktandet av kulturella högtider</i>	44
5.2.5	<i>Metoder i arbetet med invandrare och minoritetsgrupper</i>	45
5.3	Sammanfattning av resultat.....	45
6	ANALYS AV MATERIAL	46
6.1	Utmaningar socionomer upplever.....	47
6.2	Socionomens kompetenser i mångkulturella barnskyddsarbetet	51
6.3	Sammanfattning av analys och tolkning	57
7	AVSLUTANDE DISKUSSION	58
7.1	Resultatdiskussion.....	58
7.2	Validitet, reliabilitet och metodval	59
7.3	Arbetslivsrelevans och förslag på fortsatt forskning	60
KÄLLOR		62
BILAGA 1		65
BILAGA 2		66
BILAGA 3		67
BILAGA 4		68

1 INLEDNING

Mångfaldet har varit länge aktuellt i Finland sedan slutet av 90-talet och blivit allt större i början av 2000-talet bland daghem och skolor i huvudstadsregionen. Antalet invandraren, ökar hela tiden, medan kunskaperna om mångkulturellt arbete inte är tillräckliga. Om fostraren inte har tillräcklig kunskap om andra kulturer, kan situationen bli svår, då dessa två parter möts. Utmaningen för fostraren är att arbeta med barn från olika kulturer och samtidigt kunna reflektera över sin egen värdegrund och kunna vara flexibel, eftersom värdegrunderna förs lätt över till den som blir undervisad. Mångkulturella daghem och skolor kan ha svårt att bearbeta värdekonflikter och feluppfattningar som sker bland kulturerna. Frågor om moral och konflikter som sker mellan olika kulturer är bundna till varandra och gör att det blir svårt för fostraren att förstå om barnets handling är rätt eller fel, på grund av att kunskaperna om minoritetsgrupper inte är tillräckliga. Vid konfliktsituationer har fostrarens professionella och etiska åsikter en avgörande roll (Paavola & Talib 2010:74–75).

Jag har valt att skriva om mångkulturellt barnskyddsarbete eftersom barnskyddsfrågor har intresserat mig sedan jag läste kursen om barnskydd på Arcada. Barnskyddet har också varit aktuellt i medierna, vilket har ökat mitt intresse. Jag bestämde mig för att göra min fördjupade praktik på ett mottagningshem, för att få fördjupning i ämnet. Det som jag fäste uppmärksamhet vid under min fördjupade praktik, var det stora antalet barn som hade annan kulturell bakgrund. Från det utvecklade jag tanken att studera mångkulturellt arbete och koppla det samman med barnskyddet, det vill säga mångkulturellt barnskyddsarbete. Det är bra att veta att mångkulturella problem inte behöver finnas enbart hos invandrarfamiljer, utan mångkulturalism skapas också genom giftemål. Många utlänningar flyttar till Finland på grund av att de binder äktenskap med en finländare. Enligt Rätty (2002:31) binder sig 2000-3000 finländare äktenskap med människor med utländsk nationalitet.

1.1 Bakgrund

Integreringsdiskussioner i Finland blev aktuella i början av 1990-talet, då invandringen började öka. Med *integrering* avser man åtgärder staten och kommunerna gör för att förbättra invandrarnas välmående (Statistikcentralen 2013). Statistiken från 2012 visar att största delen av flyktingarna kom från Myanmar, Afghanistan, Iran, Irak, Kongo och Somalia (Migrationsverket 2013). Orsaken till att unga invandrare söker sig till Finland är att de vill skaffa sig ett bättre liv där de kan känna sig trygga. Den här företeelsen att man vill ha trygga levnadförhållanden har påverkat att procenten unga individer har ökat i Finland. Invandringen ökade i Finland allt mer under 2000-talet och därför kallas invandringen för 2000-talets fenomen. Med det menar man att 4,2 procent av Finlands befolkning år 2010 talade ett främmande språk. Det som tolkas som främmande språk är språk som är allt annat än finska, svenska eller samiska. (Paavola & Talib 2010:26)

Enligt statistikcentralen flyttade 29 500 utlänningar till Finland under året 2011. Det är 3000 personer mer än året före, vilket betyder att majoritetsbefolkning (finländare) behöver kunskap om mångkulturalism. Enligt regeringens strategiska dokument, kommer invandringen att öka med 300 000 – 400 000 invandrare under kommande decennier. (Paavola & Talib 2010:23)

Barnskydd med invandrare har blivit allt vanligare, speciellt i huvudstadsregionen och på grund av kulturella skillnader kan barnskyddet vara ett främmande begrepp för många invandrare. Barnskyddet i Finland grundar sig på barnets internationellt erkända rättigheter. Detta betyder att man har en företrädesrätt till speciellt skydd, rätt till en trygg och stimulerande uppväxtmiljö och en harmonisk mångsidig utveckling. Syftet med barnskyddet är att trygga barnets rättigheter. Den grundläggande utgångspunkten i barnskyddslagen är att föräldrarna ska bära ansvaret för barnets uppfostran och vård. Myndigheterna som arbetar med familjerna och barnen ska stöd föräldrarna som fostrare och erbjuda hjälp vid behov samt vägleda familjen till barnskyddet om det behövs. (Barnskyddslag 2007/417) Behov av barnskydd skapas, om barnet inte får tillräcklig omsorg och tillsyn. (Taskinen 2007:8)

Barnskyddets principer bygger på FN:s konvention om barnets rättigheter. Barnets bästa ska höras först vid alla åtgärder som gäller barnet. Man ska också beakta barnets ålder och utveckling. FN konventionens tre kärnprinciper uttrycker begreppen protektion, provision, participation. Med dessa begrepp vill man säkerställa barnen ett skärskilt skydd och en rättvis andel av samhällets ekonomiska resurser och få vara med och påverka i frågor som handlar om barnet själv, vilket betyder att barnets åsikter ska beaktas. (Taskinen 2007:15)

Kärnfunktionen för barnskyddet är att ge barnet rätt till ett betydelsefullt liv och chansen att skapa trygga mänskliga relationer. Barn måste få vara barn tillräckligt länge, utan att föräldrarnas problem överförs till barnen. Det här eftersträvas genom barn- och familjeinriktat barnskydd, som finns i olika former. Former av barn- och familjeinriktat barnskydd är i första hand om det finns behov av barnskydd, stödåtgärder inom öppenvården, brådskande placering av barn, omhändertagning, vård utanför hemmet och inom öppna vården i samband till brådskande placering och omhändertagning samt eftervård. (Taskinen 2007:13)

Kommunen kan erbjuda familjen barnskyddets stödåtgärder, vars syfte är att trygga barnets positiva utveckling och att stärka föräldrarna som fostrare och det sker genom samarbete med föräldrarna. (Barnskyddslag 2007/417) I första hand ska man stöda familjen med hjälp av öppenvårdens stödåtgärder i hemmet, bland annat genom att lätta hemförhållandena, så som ekonomiskt stöd, hjälp för brister i boendeförhållanden, stöd för barnen skolgång, fritidsintressen och upprätthållandet av nära mänskliga relationer. (Taskinen 2007:42–43,108) Om man inte lyckas bedöma barnets situation i hemmaförhållanden, måste man använda placering som stödåtgärd, det vill säga familje- eller anstaltvård där barnet placeras för en tid så att man kan bedöma behovet av vård eller rehabilitering (Barnskyddslag 2007/417, Taskinen 2007:45). Barnet kan också placeras ensam en kort tid, för att bedöma behovet av stöd. Brådskande placering då det sker plötsliga ändringar i familjen, det vill säga brister i omsorgen eller att barnet är i en hotande fara. Omhändertagning är ett kraftigt ingripande i familjens självbestämmanderätt, som görs av myndigheterna. Omhändertagning görs om socialarbetare märker att uppväxtförhållanden hotar allvarligt barnets utveckling och hälsa eller om barnet själv äventyrar sin egen hälsa och utveckling i fara. Då barnet vårdas utom hemmet, ska vår-

den formas så att barnets språkliga, kulturella och religiösa bakgrund främjas. (Taskinen 2007:119,121).

Då det fattas beslut som berör barnet, säger barnskyddslagen 417/2007 4 § att man vid bedömning av barnets bästa ska fästa uppmärksamhet vid hur man med olika åtgärdsalternativ och lösningar kan garantera barnets behov. Barnskyddslagens 50 § hänvisar också till att valet av plats för vård bör uppmärksammas, på så sätt att behovet motsvaras. Detta innebär alltså att även syskonrelationer och andra nära relationer, samt kontinuitet i vården ska beaktas (Taskinen 2007:108, 121).

1.2 Problemformulering

Jag har valt att göra en studie om mångkulturellt barnskyddsarbete. I studien vill jag ta reda på hur professionella upplever arbetet med invandrarfamiljer och andra minoritetsgrupper på barnskyddet.

I mitt examensarbete kommer jag att utgå från professionellt perspektiv. Med professionellt perspektiv menar jag utbildade socionomer och deras åsikter. Min avsikt är att intervjua personal om deras erfarenheter att arbeta med familjer från andra kulturer. Jag har som mål att intervjua personal som har yrkesbeteckningen socionom (YH). Undersökningen kommer att utföras inom huvudstadsregionen.

1.3 Syfte och frågeställning

Syftet med mitt examensarbete är att kartlägga socionomens utmaningar på mottagningshem i det mångkulturella barnskyddsarbetet.

Mina frågeställningar är följande:

1. Hurdana utmaningar upplever socionomerna i det mångkulturella barnskyddsarbetet på ett mottagningshem?
2. Hurdan kompetens krävs det av socionomen på mottagningshemmet i det mångkulturella barnskyddsarbetet?

1.4 Centrala begrepp

I det här kapitlet kommer jag att ge en kort definition av de begrepp som är centrala i min studie. De centrala begreppen är invandrare och flykting, mångkulturalism, mångkulturellt samhälle, etnicitet och mottagningshem.

Invandrare och flykting

En invandrare är en utländsk medborgare som har flyttat till ett annat land för att bostätta sig (Hanssen 1998:85). En flykting är, enligt FN:s flyktingkonvention, en person som med orsak kan vara rädd att bli förföljd på grund av ras, religion, nationalitet eller att personen måste fly på grund av politiska åsikter. Krig, naturkatastrofer eller fattigdom är inte företeelser som kan tillskriva en person flyktingstatus. (Statistikcentralen 2003)

Mångkulturalism

Mångkulturalism är en väsentlig del av vårt samhälle, men ännu i dag ser man att begreppet används främst då man talar om invandrare. Mångkulturalism kombineras oftast med invandring och invandrare, som i dagens samhälle är det mest konkreta uttrycket för mångkulturalism. Begreppet kultur innehåller bland annat etnicitet, kultur, språk, religiös mångfald, frågor om kön, sexuell läggning, utvecklingsstörning och socioekonomisk situation. (Paavola & Talib 2010:11) Mångkulturalism kännetecknas av att man värdesätter kulturella identiteten och sitt kulturella arv, respekterar andra kulturer (Paavola & Talib 2010:26).

Etnicitet

Etnicitet är tillhörighet i en viss grupp, som skiljer sig från andra grupper genom kultur och ursprung. Grunden till en etnisk grupp kan vara ett gemensamt språk, ursprungsland, religion eller kulturarv. Biologi (ras, hudfärg, utseende) är inte en grund för etnicitet. (Ihmisoikeudet 2013)

Mångkulturellt samhälle

Mångkulturellt samhälle är ett samhälle där olika kulturer representeras och lever i en jämställd position med varandra. Genom växelverkan med varandra bildar kulturerna en fungerande helhet som passar för alla; ett samhälle där alla respekteras. (Räty 2002:47)

Mottagningshem

Mottagningshem är en anstalt där barnet får kortvarigt skydd under den tid barnets situation bedöms. Då man bedömer barnets situation ska man göra beslut om barnet kan återvända hem eller behöver barnet fosterhem eller en plats på barnhem. Orsaker till placering utanför hemmet beror ofta på allvarliga kriser i familjen som behöver utomstående hjälp för att lösa problemet. (Sosiaalija terveysterveysto 2013)

1.5 Arbetslivsrelevans

Invandrare och minoritetsgrupper ökar inom barnskyddet och därför vill jag stöda socionomer som arbetar och kommer att arbeta på mottagningshem om det utmaningar som kan förekomma i arbetet med minoritetsgrupper.

2 TIDIGARE FORSKNING

Jag har valt fyra tidigare forskningar som berikar min studie. Forskningarna handlar om socialarbetarnas perspektiv på utmaningar som förekommer i arbetet med minoritet familjer och vilka problem klienterna stöter på i främmande länder.

2.1 Urval

För att hitta material har jag använt mig av databassökning och manuellsökning, för att hitta bästa möjliga alternativ för mitt arbete. Jag har sökt i databasen Academic Search Elite (EBSCO), Sage Journals. Jag använde mig av sökorden: cross-cultural AND Child Welfare AND parent and child. Jag är medveten om att jag har använt mig av enbart engelska och finska forskningar, på grund av att jag inte fick resultat på svenska. För att hitta relevanta forskningar, avgränsades sökningen med artiklar från 2000-2013 och att texterna ska finnas i full text. Sammanlagt fick jag 5 träffar med de sökorden. I den manuella sökningen har jag använt mig av böcker, i vilka jag har hittat 4 forskningar Jag är medveten om att artiklar är skrivna av samma författare. Jag valde tre av de finska forskningarna på grund av att de handlar om det finska barnskyddet.

2.2 Barnskyddet ur professionella aspekter

Kriz och Skivenes (2012) beskriver i sin undersökning *Challenges for marginalized minority parents in different welfare systems: Child welfare worker's perspectives*. Forskningens syfte var att kartlägga de utmaningar som marginaliserade minoritetsfamiljer upplever i olika välfärdsstater.

Forskarna har gjort en kvalitativ forskning, med halvstrukturerad intervju som metod. Undersökningen är gjord av det norska forskningsrådet. Personerna som deltog i forskningen var kommunala barnskyddsarbetare från tre välfärdsstater, det vill säga 39 respondenter från USA, 24 respondenter från England och 23 respondenter från Norge. Frågor som framfördes i forskningen handlade om *hurdana utmaningar minoritetsföräldrar upplever i sina barns fostran?* I resultatet jämförde man hur utmaningarna upplevdes i det amerikanska, engelska och norska samhället. Utmaningarna klassades i tre kategorier. Första var fattigdom och samhällsproblem, andra var rasism och tredje var kulturella skillnader. Termen "fattigdom och samhällsproblem" beskrivs som ett ekonomiskt problem samt problem relaterade till social exklusion. Med rasism menade man institutionell, kulturell och internationell rasism. Med kulturella skillnader i det här sammanhanget menar man brist på språkliga kunskaper, brist på samhällslik förståelse och statssystem, familjevården och synen på barnens position och status.

Resultatet visade att kulturella skillnader är det största problemet i England och Norge medan kulturella skillnader kommer som sist i tabellen för USA, där fattigdom och samhällsproblem ligger på första plats. Med andra ord kan det konstateras att kulturella skillnader är gemensamt hos alla tre välfärdsstaters minoritetsfamiljer. Bristen av språkkunskaper påverkar relationerna mellan föräldrarna och barnen och det uppstår konflikter, eftersom föräldrarna inte förstår systemet och samhället i vilket barnet växer upp. Den mest iögonfallande skillnaden var att i USA rapporterade barnskyddsarbetare om en multipel utmaning som är mycket svårare i jämförelse med England och speciellt Norge. Resultatet bevisar också att det nuvarande välfärdssamhället inte har lyckats få grepp om rasism och välfärdsproblem (fattigdom) som har en stor effekt på minoritetsbarns välbefinnande och sociala utveckling.

2.3 Utmaningar i mångkulturellt barnskyddsarbete

Merja Anis (2005) har gjort en undersökning om *Monikulttuurisuus sosiaalityön haasteena - lastensuojelu ja maahanmuuttajat*. Syftet är att lyfta fram socialarbetarnas och klienternas redogörelser över deras växelverkan med varandra, och deras gemensamma upplevelser i växelverkan.

I forskningen tar Anis genom intervjuer med socialarbetare reda på hur tolkningen av kulturella skillnader får betydelse i barnskyddsarbetet. Forskningen grundar sig på te-
maintervju som utfördes med tre socialarbetare och fem klienter inom barnskyddet. Undersökningen är utförd i Åbo och Helsingfors.

Resultatet visar att en del socialarbetare har bristfällig kunskap, vad gäller mångkulturellt arbete och det leder till att det uppstår konflikter mellan socialarbetare och klienterna. Begreppet kultur anses vara ett problem både för socialarbetaren och för klienterna. Då båda parterna gömmer sig bakom sin ”egen” kultur leder det till att det professionella arbetet inte fungerar och växelverkan rubbas. Samhället och levnadsförhållandena i ett nytt land kan anses vara ett hot för invandrarna, eftersom främmande vanor och dåligt bemötande kan påverka trivseln och välfärden. När barnet växer upp i det nya samhället, lär hon sig att fungera som en del av det, som kan vara främmande för föräldrarna, eftersom den finska skolans regler kan bli oklara för föräldrarna, som barnen lever upp till. Att få saklig och förståelig information av skolorna och av hela det finska servicesystemet anses vara en stor utmaning för invandrarna. Rasism orsakar konflikter i växelverkan mellan olika kulturer, som är ett problem i vårt samhälle. Socialarbetare uttalade att de inte har tidigare i sitt arbete behövt tänka på kultur- och rasismteman. Därför är det viktigt att motverka rasismproblem som kräver att nya metoder utvecklas.

Resultatet visar också att invandrarnas största bekymmer är rasistiska och kulturella rädslor och misstankar. Dessutom upplever invandrare utmaningar i lärandet, till exempel det finska samhällets värden och regler. Det vill säga att det krävs bättre växelverkan mellan skolmyndigheterna, invandrarna och socialarbetarna. Därför behöver samtliga parter allt mer utbildning om det som handlar om mångkulturella frågor.

2.4 Professionellas tolkningar av invandrararbete i barnskyddet

Lastensuojelun ammattilaisten tulkintoja maahanmuuttajasosiaalityöstä är en undersökning av Merja Anis (2006), vars syfte är att med hjälp av ramanalys undersöka hur professionella (socialarbetarna och familjearbetare) tolkar mångkulturellt socialarbete i barnskyddet. Ramanalys innebär vilken betydelse händelser och texter har som placeras inom ramen. Med andra ord är ramen en erfarenhetsbaserad struktur. (Helsingfors universitet 2013) I det här fallet beskriver ramarna sociala- och familjearbetares valda tolkningsmetoder, som ska hjälpa dem att ägna sig klienternas egenskaper, socialarbetarnas arbetsorientering och dess mål. Den ramanalys som Anis använder sig av har en bakgrund som baserar sig på att människans förståelse av verkligheten inte är permanent. Det vill säga att den här forskningen handlar om hur invandrarens uppfattningar ändras genom ökad information och erfarenheter i det nya landet.

Den första ramen står för att vara *främmande* (vieraannuttava), vars syfte är att socialarbetaren har som mål att hjälpa klienten att överleva ända tills den kan flytta tillbaka till sitt hemland. Arbetsmetoden som ska förverkliga att invandrarna inte ska känna sig främmande och det gör man genom att bearbeta kriser och trauman. Klienten beaktas genom att komma ihåg att hon kommer från olika krissituationer och befinner sig i en främmande omgivning. Den andra ramen står för att kunna *anpassa sig* (sopeutuva), vars syfte är att socialarbetaren ska ha förmåga att förstå klientens förändringsprocess. Dessutom ska socialarbetare kunna handleda och lära klienten att anpassa sig till det finska samhället. Arbetsmetoden för att förverkliga anpassningen är att ge rätt handledning, råd och terapeutiskt arbete. Klienten beaktas genom att komma ihåg att klientens vanor är annorlunda och den ska lära sig nya vanor. Den tredje ramen står för *jämlikhet*, vars syfte är att socialarbetaren ska ge samma möjligheter till alla klienter och sträva till jämlikhet. Arbetsmetoden för att skapa jämlikhet är att ge klienten möjlighet att förbättra sin sociala och ekonomiska situation. Klienten ska beaktas genom att komma ihåg att alla är jämlika, har samma rättigheter och skyldigheter. Fjärde ramen står för *kunskapen om kultur*, vars syfte är att socialarbetaren ska stöda och hjälpa klienten att hitta sina egna värderingar och resurser. Metoden för att ge kunskap om kultur sker genom att socialarbetaren har kunskap om mångkultur, kunskap att bearbeta rasism och att alltid utgå ifrån klientens behov. Klienten ska beaktas genom att komma ihåg att alla är

lika men också olika, klienten representerar den egna kulturen och att kulturen hörs till klientens resurser. Femte ramen står för *rasism*, vars syfte är att socialarbetaren ska kunna motarbeta rasism och uppfatta dess problem. Det ska ske genom samarbete, flexibilitet, skydda och försvara klientens rättigheter samt utveckla arbetet mot rasism. Klientens identitet beaktas genom att komma ihåg att klienten representerar en minoritet. Den sjätte ramen som står för *delaktighet* (empowerment), vars syfte är socialarbetaren att stöd klientens handlingar, delaktighet och stärka hennes resurser. Det bearbetas genom resursgivande och praktiskt arbete, till exempel gruppaktiviteter. Klienten ska stödjas genom att komma ihåg att klienten kan göra och är specialist på den egna situationen samt fungerar på bästa möjliga sätt.

Undersökningen har utförts genom att intervjua tio socialarbetare och tre familjearbetare i huvudstadsregionen. Frågorna gick ut på att de professionella skulle besvara vad som är annorlunda i socialt arbete med invandrare jämfört med socialarbetet med majoritetsbefolkning. Dessutom besvara vad man borde lägga uppmärksamhet vid och på vilket sätt man kan utveckla arbetsområdet.

Resultatet visar att arbetet med invandrarna varierar beroende på klientens situation. Den så kallade främmande ramen ses som ett problem för invandrarna, eftersom de får känslan av att de behandlas som främlingar. Att anpassa sig och vara jämställd i samhället är enligt socialarbetarna viktigt. Invandrarna ska anpassa sig till de finska normerna och leva upp till det. I ramen för jämställdhet, kan man tolka att problem uppstår då man inte ser skillnaderna i invandrarnas omständigheter, som kan leda till ojämställdhet. Det är viktigt att beakta ramen som står för kultur, för om man inte klarar av att sätta en klar gräns mellan kulturerna och kan det leda till att man inte ser invandrarernas individuella skillnader. I bland kan ett barnskyddsproblem bli oklart om socialarbetaren tolkar kulturen fel. Med andra ord har socialarbetaren för lite bakgrundsinformation om kulturen som bli ett hinder och barnets välmående tolkas som ett problem i vår kultur, vilket igen inte är ett problem i klientens kultur. Ur barnets perspektiv är ramarna för kunskap om rasism ett problem. Därför ska barnskyddsarbetet sätta vikt vid föräldrarnas ansvar och i stödet av föräldraskap, som ska öka invandrarnas kunskap om delaktighet. Arbetsorientering är viktig för att framhäva klienternas egen potential. Under-

sökningen visar att det är viktigt att kunna kritiskt granska olika uppfattningar om arbetet med invandrare och synliggöra dem.

2.5 Vad betyder kultur för invandrare och socialarbetare?

Merja Anis (2005) undersökning *"Talking about culture in social work encounters: immigrant families and child welfare in Finland"* Forskningens syfte är att undersöka hur finländska socialarbetare och deras klienter upplever kultur i barnskydds kontext. Forskningen grundar sig på gruppdiskussioner mellan invandrarklienterna och deras socialarbetare samt samarbetspartner som har utförts med sex socialarbetare. Dessutom har det gjorts skilda intervjuer med tidigare nämnda personer.

Det är viktigt att komma ihåg att allt fler invandrare har multipla identiteter, eftersom de har bott i flera länder eller om de har bott en längre tid t.ex. i Finland. Barn som har levt största delen av sitt liv i Finland kan ha mycket lite kunskap om deras föräldrars hemland och kultur. Därför behandlar forskningen tre sätt att tala om kultur. I diskussionerna talade man vad kultur betyder för invandrarna. Kultur kan ses som en förklaring för vad som är vanligt och normalt beteende. Kultur kan också tolkas som ett verktyg i arbetet med klienter med annan kultur. Med andra ord menar man att socialarbetaren kan skapa en dialog med klienten genom att visa respekt och intresse för deras kulturella bakgrund och kunna använda det kulturella konceptet som en positiv resurs. Socialarbetarna tolkar kultur som en metod i sitt arbete. Metoden används för att förstå klienten, hur man förklarar saker för klienten och hur man skapar växelverkan med klienten.

Resultatet visar att svårigheter i växelverkan mellan socialarbetare och invandrarklienter kan lätt förklaras som kulturella skillnader, även om orsaken egentligen kunde vara helt annan. Om socialarbetaren ser sin egen kultur mycket starkare och lyfter fram den egna kulturens normer kan det ske *ethnocentrism*. Det betyder att man tolkar sin egen kultur som central och bedömer andra kulturer utgående från värdesystem i det egna kultursystemet (Nationalencyklopedin 2013). Kultur kan tolkas som en förklaring till svårigheter i växelverkan. Det kan leda till kategorisering av etniska grupper på grund av deras annorlunda beteende, vilket gör att socialarbetarna ser det som ett problem i sitt arbete. Därför är det viktigt för socialarbetarna att beakta både individuella och kulturella element hos varje enskild klient. Forskningen visar att det är viktigt att beakta kulturer-

nas traditioner och se den enskilda individen och hennes livssituation. Det kräver då också av socialarbetarna att vara medveten om kulturens naturliga utveckling. Det betyder att socialarbetarna bör fördjupa sig i sitt arbete, för att kunna hjälpa sina klienter på bästa möjliga sätt.

2.6 Sammanfattning

Forskningarna är relevanta för min studie på grund av att de ger kunskap om hur socialarbetare arbetar med invandrare och hur det fungerar i praktiken. Resultaten i forskningarna kommer fram till likadana svar med små skillnader och de ger en insikt över både det finska och internationella barnskyddet, där båda parterna; socialarbetarna och invandrarna får komma fram med sina åsikter och erfarenheter. Forskningarna tyder på att det finns utmaningar för invandrarna i det nya samhället samt utmaningar för socialarbetarna i arbetet med sina invandrarklienter och minoritetsgrupper. Jag tycker forskningarna är relevanta för mitt arbete, eftersom de fokuserar sig på utmaningar i barnskyddet med invandrarklienter och minoritetsgrupper.

3 TEORETISK REFERENSRAM

I det här kapitlet kommer jag att redogöra för den teoretiska grunden för mitt examensarbete. Först kommer jag att redogöra för mångkulturellt barnskyddsarbete. Jag kommer också att redogöra för socialpedagogiken, eftersom det är grunden för socionomens arbete. I det här sammanhanget kommer jag att lyfta fram socialpedagogiskt förhållnings sätt i mångkulturellt barnskyddsarbete. Det redogör jag genom att behandla socialpedagogiska arbetsmetoder i barnskyddsarbetet. Jag har valt att använda mig av Umbrella metoden och Madsens handlingskompetens. Teorierna fungerar som grund för min empiriska del.

3.1 Mångkulturellt barnskyddsarbete

Mångkulturaliteten ökar och syns allt mer i vårt samhälle. Det ökar också antalet etniska grupper i barnskyddet. Barn och deras familjer med invandrarbakgrund har som barnskyddsklienter samma rättigheter som majoritetsbefolkningen har. Enligt barnskyddslagens 4§ ska man beakta barnets språkliga, kulturella och religiösa bakgrund. (Sosaaliportti 2013)

Utmaningarna i barnskyddsarbetet med invandrarfamiljer är att kunna bedöma barnets bästa eller vad som har orsakat att barnet har kommit till barnskyddet. Det beror ofta mycket på hur föräldrarnas fostringsmetoder skiljer sig från land de har flyttat till. Om det är möjligt att utesluta åga och fysiskt straff som är vanligt i andra kulturer måste man kunna bedöma helhetssituationen genom att urskilja den pågående krisen eller trauman för att komma fram till vad som är till skada för barnet. (Thoburn, Chand & Procter 2005:70–79)

Forskningar som har gjorts runt världen om barnskydd har kommit fram till samma resultat, som bevisar att etniska minoritetsgrupper och invandrarbarn är i medeltal oftare än majoritetsbefolkningens barn i kontakt med barnskyddet. I England har man upptäckt att största barngruppen kommer från dubbel eller mångkulturella familjer. Likaså har det i Finland kommit fram att det finns fler invandrarbarn inom barnskyddets öppnavård än vad det finns av majoritetsbefolkningen. (Anis 2008:47)

Då man arbetar med invandrare är det i praktiken omöjligt att bekanta sig ordentligt med varje människas kulturbakgrund. Det anses att informationen om kulturer inte är det viktigaste, utan man vill veta orsaken vad som påverkar variationerna i kulturen. I det mångkulturella arbetet vill man också se hur kulturella skillnader påverkar vardagens sysslor. (Räty 2002:54–55)

I arbetet med etniska minoriteter bör man ha kunskap om kulturer. De kunskaperna kallas för kulturella och mångkulturella kompetenser (Forsberg 2006:70). Kulturell kompetens betyder att man har kunskap att fungera i mångkulturella handlingsmiljöer. Det förekommer bland annat i människornas växelverkan, så att man beaktar olikheter och accepterar dem (Abdelhamid et al. 2010:32). Det vill säga att socialarbetaren ska ha en uppfattning om sin egen etnicitet, allmän kultur- och historiekunskap och förmåga att förstå minoriteters sociala problem och livssituationer.

Då det finns invandrare som klienter inom barnskyddet är det ytterst viktigt att reda ut invandrarens bakgrund, eftersom många invandrare kan ha upplevt traumatiska händel-

ser, till exempel barn som blivit misshandlade hemma, eftersom deras kultur tillåter det. (Sosiaaliportti 2013) Korrekt information kan vara svårt att få tag i. (Räty 2002:54).

Att komma från en etnisk grupp eller att vara annorlunda än andra har ofta tolkats ur det etniska perspektivet, vilket har lett till att vissa egenskaper har kopplats till vissa kulturer och etniska grupper. Kultur kan betyda individers permanenta värderingar, levnadsvanor och olika sätt hur man ska tolka den omgivande världen. Att vara annorlunda ingår i ett bredare perspektiv hos alla människor och i det ingår också mycket annat än bara etnicitet, till exempel den sociala och ekonomiska situationen, kön och individuella egenskaper och erfarenheter. (Forsberg et al. 2006:70–71)

3.1.1 Invandrarnas utmaningar i konfliktsituationer

Barnskyddet är ofta ett främmande begrepp för invandrare. De är vana att lösa sina problem som förekommer inom familjen med familjemedlemmarna och släktingarna. Om det uppstår problem i äktenskapet eller i fostringen av barn, är det någon av familjemedlemmarna som fungerar som förmedlare. Därför kan det vara svårt att förstå att myndigheterna blandar sig i familjens saker och fostring av barn. Föräldrarna kan till och med uppleva att socialarbetare vill med avsikt vända barnen emot dem. Att låta barnet bli hörd kan också kännas för föräldrarna som ett för stort ansvar för barnet. Enligt undersökningar är orsaken till omhändertagning föräldrarnas brister att ta hand om sina barn. Bristen att kunna ta hand om sitt barn är ett tecken på förändrade förhållanden. Föräldrarna är tvungna att ta hand om sina barn utan stödnätverk, grupper och släktingar, som däremot är vanligt i deras hemländer. Föräldrar som kämpar med anpassningsproblem har inte alltid krafter att ta hand om sitt barn. (Räty 2002:174)

Föräldrarnas kultur och värderingar står i konflikt med den nya omgivningen och det kan skapa spänning. Orsaken till att ungdomar blir omhändertagna beror på att den unga vill bli självständig och vill kunna bestämma om sina egna saker och ha mera fritid. Föräldrarna har svårt att godkänna att deras barn blir allt mer självständigt och söker sig till andra grupper. På grund av konflikter beslutar sig många unga att flytta hemifrån till ungdomshem. Vid sådana konfliktsituationer blir det tolkningssvårigheter mellan föräldrarna, barnen och myndigheterna. Barn som har vuxit upp i ungdomshem kan nöd-

vändigtvis inte tala finska och deras kost och vardagliga rutiner är annorlunda än i föräldrarnas hemland. Man har inte lyckats nå alla behov som invandrabarn har inom barnskyddet, eftersom man har till exempel i huvudstadsregionen placerat barnen där det har funnit plats. (Räty 2002:174–175)

3.2 Utmaningar med invandrare i barnfostran

I det här kapitlet kommer jag att utgå från fostrarens perspektiv på utmaningar med invandare. Kulturella skillnader är en orsak till att minoritetsfamiljer blir lättare klienter inom barnskyddet. Därför kommer jag att presentera hurdana utmaningar fostrare har med invandrare. Med fostrare menar jag professionella som arbetar med invandrabarn och i det här fallet personal på daghem och i skolor. Jag har valt att beskriva problematiken allmänt hos fostrare, eftersom problematiken leder ofta till klientskap inom barnskyddet.

Alla människor vill bli bekräftade och känna sig som en del av gruppen, vilket kan vara svårt i mångkulturella grupper. Därför borde skolornas och daghemmens viktigaste uppgift vara att barnen ska känna sig bekräftade och få kontinuerliga och positiva erfarenheter. Majoritetsbefolkningen (i det här fallet finländska barn) påverkar invandrabarns identitet, som igen påverkar utmaningarna i identitetprocessen. Om minoritetsgruppen upplever sig vara diskriminerad av majoritetsbefolkningen kan det leda till att gruppen drar sig undan och isolerar sig desto mer från majoritetsbefolkningen. I strävan att uppehålla en positiv och social identitet måste barnet göra en kompromiss för att uppehålla både den nya och den gamla kulturen. Då det förekommer större beslutskonflikter mellan den så kallade finska kulturen och barnets egen kultur, är det naturligt att barnet väljer den kultur som står den närmast. Det lättaste beslutet är att förhålla sig neutral (Paavola & Talib 2010:65).

Att motverka isoleringen är inte lätt. Det kräver ett bredare socialt tänkande av fostraren. Därför är det viktigt att fostraren känner till de utmaningar som barnen upplever i deras vardag. Alla barn kan inte undervisas med samma metoder. Livssituationen hos barn som hotas att bli isolerade ska förbättras på ett sätt som barnet själv tycker är betydelsefullt. Barn som har varit hotade att bli isolerade integreras i samhället, som uppfylls genom eget intresse, som ska minska risken att bli socialt isolerad (Paavola & Ta-

lib 2010:70–71). Medan risken för att barn blir isolerade från samhället kan lättare orsaka att barnet söker sig till problembeteende, det vill säga till brottslighet. Problemen blir sociala problem och leder till klientskap inom barnskyddet. Med integration menar man att man blir del av en helhet, det vill säga att man skapar ett socialt band till samhällets gemenskaper (Madsen 2006:136) Det är den enda lösningen för att kunna skapa en mångkulturell identitet som består av olika språk, kulturer och hur personen deltar i dem. Det är en förmåga att upprätthålla goda förhållanden med den egna gruppen och majoritetgruppen (Paavola & Talib 2010:66).

3.2.1 Invandrarfamiljerna som barnskyddsklienter

Invandrarfamiljer är fortfarande en liten klientgrupp inom barnskyddet i Finland. De västerländska barnskyddsundersökningarna har kritiserats för att minoritetsfamiljer har observerats ur fel perspektiv. Det beror på att de västerländska modellerna dominerar barnskyddets normer. Det vill säga att barnskyddet sätter tyngd på den typiska familjemodellen (kärnfamilj) som stöder barnets utveckling. Andra kulturer är ofta bundna till att hela släkten och bekantaskapet fostrar barnet. Att leva i minoritetsgrupper kan innefatta fler ekonomiska och sociala levnadsrisker och därför leds barn från minoritetsgrupper lättare till barnskyddet (Forsberg et al. 2006:67–69).

Att komma till ett nytt land och lära sig en ny kultur är inte lätt. Barnen har ofta lättare att anpassa sig till den nya kulturen än föräldrarna. Ibland kan det till och med kulturella gap mellan barnen och föräldrarna eftersom de växer i från varandra i den nya kulturella omgivningen. Det kan skapa problem i växelverkan och gör att fostran inte uppfylls på rätt sätt. Föräldrarna kräver att barnen ska leva enligt deras livsstil, medan barnen anpassar sig till den nya kulturen och ser upp till andra i omgivningen. (Pollari-Koppinen 2011:19) Barn i invandrafamiljer kan också ha problem att anpassa sig till den nya kulturen. Pojkar och flickors problem är olika, som beror på kön och könroller. Förväntningar som föräldrarna har står i samband med barnets kön, som kan orsaka stora problem i familjen. Auktoritet konflikter är vanliga, där fadern är familjens huvud, som bestämmer allt. Det kan skapa problem speciellt i frågor om ungas fritid, umgänge med vänner och i valet av vänner. Missbruk hos barn kan också skapa konflikter i familjer. Föräldrarna kan lätt uppleva att det västerländska samhället är orsaken till att deras barn

använder droger. Religiösa frågor och barnets egna åsikter om plikter i familjen kan orsaka konflikter. I vissa kulturer kan det vara olämpligt för flickor att använda smink, att klippa håret kort och att använda västerländska kläder. (Schubert 2007:196–197) Därför är det viktigt att berätta för invandrarna hur det finska samhället fungerar, till exempel på vilket sätt man bemöter barn och hur man uttrycker känslor. Här bemöter vi barn med respekt och vänlighet och negativa känslor är tillåtna att visa men på ett respektfullt sätt. Om det förekommer konflikter löser man dem genom att tala om dem. (Pollari-Koponen 2011:42)

Problem kan också uppstå i skolan. Föräldrarna är inte alltid medvetna över skolans roll. Skolorna är inte heller alltid förberedda att arbeta med invandrarelever eller elever som kommer från minoritetsfamiljer. Lärarna kan tro att barnen smälter in i majoritetsgruppen utan problem och då kan problem uppstå eftersom föräldrarna ofta kontaktas för sent. Det beror på att man tror att föräldrarna har kontroll över barnens skolgång och att föräldrarna har ett ansvar för sina barn. Vid fostrarens kontakt med föräldrarna är språket ofta ett problem. Barnet kan till en början uppleva lärarna och klasskamraterna som främmande, vilket kan leda till att barnet börjar störa andra eller skolkar från lektionerna. Flickorna har ofta större problem än pojkar på grund av att båda könen går i samma klass. (Schubert 2007:198–199)

3.2.2 Mötet med minoritetsfamiljerna inom barnskyddet

Då man möter familjer och barn med invandrarbakgrund är det viktigt att man visar att man uppskattar deras språk och kulturella bakgrund, men det är också viktigt att berätta för nya invandare om den finska kulturen. (Pollari & Koppinen 2011:40–43)

I mötet med människor från främmande kulturer lägger man uppmärksamhet vid deras vanor, språk, hudfärg och klädsel. Som professionell ska man komma ihåg att klientens annorlunda beteende grundar sig ofta på våra värderingar, förväntningar och tro. Därför kan man bäst hjälpa familjen eller barnet om man vet hur kulturen, livsstilen, religionen, könet, den sociala och etniska grunden påverkar människans beteende. (Abdelhamid et al. 2010:75–77) Det är också viktigt att komma ihåg klientens modersmål, som är en del av hennes identitet. Klienten kan på bästa sätt uttrycka sig genom språket som ligger i

samband med kulturen, eftersom språket är en del av det. (Paavola & Talib 2010:231) Vid behov måste fostraren skaffa en tolk, för att klienten ska förstå allt som berättas (Pollari & Koppinen 2011:43).

Då man tar emot ett barn, till exempel på ett mottagningshem, är det viktigt att berätta för barnet men också för föräldrarna om den finska kulturen. Detta gäller speciellt livsstilen, vanor och speciellt rollen mellan kvinnor och män, eftersom det ofta är annorlunda i andra kulturer. Det hur man bemöter barn är också annorlunda i det finska samhället. Det finns också skäl att berätta att de kristliga traditionerna syns i många tillställningar inom skolan och är en del av de finska traditionerna. I den finska familjen är individen och närfamiljen viktigare än grupper, i motsats till andra kulturer. (Pollari & Koppinen 2011:42–43)

3.3 Socialpedagogiskt förhållningssätt i mångkulturellt barnskyddsarbete

Socionomen är en pedagog som fokuserar sig på utstötta och marginaliserade grupper. Socialpedagogikens kärna ligger i socialiseringsprocessen som betyder att uppväxande generationer förs in i en kulturgemenskap i strävan att kunna leva enligt samhällets givna mönster. I socialpedagogiken strävas det att integrera alla medborgare, som innebär att alla är en del av det samhälle som de lever i. I ett integrerat samhälle finns det en speciell relation mellan samhället och medborgarna. Socialpedagogiken betraktas som en ”konflikthjälp” som ska hjälpa att integrera grupper av utstötta i samhället. (Madsen 2001:14–18) Jesper Holsts formulering beskriver socialpedagogiken så här:

”Socialpedagogiken kännetecknas av en rad speciella pedagogiska inriktningar och åtgärder vars mål är att säkra hotade människors integration till och i samhället och vars uppkomst och utveckling måste ses som ett svar på sociala och pedagogiska nödsituationer...” – Jesper Holst

Socialpedagogiken koncentrerar sig på sociala och pedagogiska nödsituationer. Med det avses de individer och grupper som inte klarar sig i sin vardag med hjälp av sina egna resurser. Därför beskriver Madsen (2001:19) att socialpedagogiken kan ses som livs-

hjälp för individer i nödsituationer. Det förekommer också kulturella nödsituationer som bör nämnas, eftersom kulturell fattigdom är ett speciellt problem. Socialpedagogiken är mycket annat än bara en samvaro, den är också en situation där professionella pedagoger vill något bestämt, det vill säga hjälpa och stöda individer. Den strävar också att integrera människor som är hotade i samhället och de som lever utanför samhället. Socionomen behöver en professionell förmåga att kunna se andra människors perspektiv och koppla dem samman med andras livsperspektiv i en tolkningsram som ger möjlighet till dialog om livsmöjligheter. För att det ska lyckas måste den professionella rollen tidvis brytas så att socionomen träder fram som en medmänniska. (Madsen 2001:144,157) Eriksson & Markström (2000:124) beskriver att den egna värderingsgrunden påverkar vilken metod man väljer som professionell i arbete med människor som har avvikande beteende eller sociala problem. Sedan kan man tolka om problemet ligger hos människans psykologiska eller biologiska process eller finns det i samhället. Därför kan den stora utmaningen inom socialpedagogiken vara att förbinda människan med sitt samhälle och individen med en gemenskap. (Madsen 2001:57, 144, 157; Eriksson & Markström 2000:124)

3.3.1 Socionomens arbetsmetoder i mångkulturellt barnskyddsarbete

Metoder i socialpedagogiskt arbete kan både mobilisera och integrera klienter. Eftersom socialpedagogiskt arbete ofta används vid institutioner, är integrering den synligaste metoden. Metoder i socialt arbete är ofta arbetsformer som inriktas på olika områden, så som barnskyddet. Det kan handla om omsorgssvikt, då individer har till exempel brister i det sociala livet. Socialpedagogiska arbetet kan ses som ett arbete som är inriktat på integrering och normalisering. Det betyder att man hjälper grupper eller individer som står utanför samhällsgemenskapen att bli en del av det. *Normalisering* i det socialpedagogiska arbetet betyder att man integrerar målgrupper, till exempel minoritetsfamiljer i det finska samhället. I praktiken betyder det att man *”förändrar ett avvikande beteende till ett ”normalt”, socialt beteende.”* Invandrare behöver bland annat fostringsråd gällande fysiskt straff åt sina barn. Att straffa barn är inte tillåtet i Finland (Eriksson & Markström 2000:126–127)

Bland många metoder i det socialpedagogiska arbetet kan bland annat Umbrella metoden användas inom det mångkulturella barnskyddet. Syftet är att lyfta fram egenvårdarens socialpedagogiska handlingskompetens i barnskyddsarbetet. Eeva Timonen-Kallio (2007) har gjort en forskning om *Lastenkodin omahoitajan sosiaalipedagoginen osaaminen*. I forskningen utgår hon ifrån hur det socialpedagogiska tankesättet ingår i egenvårdarens professionella kunskapsbas. (Timonen-Kallio 2007:52) *Egenvårdare* är den som tar huvudansvaret för barnets angelägenheter och är barnets kontaktperson vid allt som berör barnet. I egenvårdararbetet använder man sig av olika metoder för att kunna bearbeta barnets historia och känslor. (Sosiaali- ja terveystyöryhmä 2013) Egenvårdaren är i sin professionella roll socionom.

Undersökningen utfördes med formulär vid ett barnhem i Åbo. Med hjälp av formuläret ville man få fram hur arbetsteamet använder sina socialpedagogiska kunskaper med Umbrella metoden. (Timonen-Kallio 2007:59) Att vara socionom är ett socialt förhållande där socionomen i mötet vill aktivera klientens utveckling. Det betyder att socionomen har gjort ett övervägande i vilken riktning klienten ska gå. (Madsen 2001:147) Timonen-Kallio har använt sig av Madsens handlingskompetens som metod i det professionella arbetet. De fem element i handlingskompetensen (*se kapitel 3.1.2*) representerar de fackliga och personliga utmaningarna hos socionomen (Madsen 2001:226). Dessutom formas kompetensområdena av omgivningen med hjälp av olika verktyg och metoder. (Timonen-Kallio 2007:54–55)

Arbetet på barnhem är ofta utmanande. Därför är det vanligt att egenvårdare använder sig olika av metoder för att få en klar och tydlig struktur på sitt arbete. Umbrella metoden koncentrerar sig på att hjälpa klienten (barnet) att bli självständigt. Det här uppfylls genom olika uppgifter som används i metoden, det vill säga olika övningar och diskussionsteman för att egenvårdaren ska kunna skapa kontakt och lära känna barnet. För att förstå barnet bättre behöver man veta om barnets förflutna, historia, familj och andra närstående personer. Metoden ger en grund för barnet att kunna arbeta med sin identitet, som dessutom är en del av vård- och fostringsplanen. (Timonen-Kallio 2007:56–57) Socionomen arbetar med att identifiera det problem som föräldrarna och barnet upplever just då, istället för att genast söka teorier om orsaker till problemet. Man utgår ifrån

att klienterna har de resurser som behövs. Som egenvårdare kan man fokusera sig på tankar och känslor som förekommer. (Eriksson & Markström 2000:144)

Centralt i socialpedagogiken är det pedagogiska förhållandet där fostrings- och handledningsarbetet sker. Pedagogiska förhållandet är grunden för dialog och genom den kan människan söka sig själv och göra goda val i livet. Därför ska man stöda barnet att se sina erfarenheter och reflektera över dem. Det hjälper barnet att komma framåt i sin vardag och klara av den med sina medmänniskor. Eriksson & Markström (2000:144–145) förklarar att man som socionom intresserar sig för familjens föreställningar och beteende, vilket gör att de själva vill ta reda på hur de kan lösa en situation. Med andra ord betyder det att socionomens nyfikenhet ska väcka klientens egen nyfikenhet. Det handlar om att människan ska ta makten över sitt liv och det kallar man för *empowerment*, som är det centrala i Umbrella metoden.

Resultatet visar att Umbrella metoden i barnskyddsarbetet varierar bland egenvårdarna och den används på olika sätt. Positivt är att metoden ger möjlighet att diskutera om svåra saker. (Timonen-Kallio 2007:65–66) Socionomens uppgift är att förmedla en tilltro till barnets eller familjens egen förmåga att finna de egna resurserna, eftersom viljan finns inom klienten. För att socionomen ska lyckas med det, krävs det en nära relation som är positiv och där mötet riktar sig på lösningar. Genom att klienten finner sina resurser kan man påstå att socionomens insats är mobiliserande. (Eriksson & Markström 2000:149) Det förekommer också kritik angående användningen av denna metod. Många egenvårdare har upplevt att få barn är intresserade av den. Även om det förekommer kritik ansåg Timonen-Kallio att det är en bra metod som används flitigt i många barnskyddsanstalter. (Timonen-Kallio 2007:67–69)

Metoden är också lämplig då det handlar om invandrabarn och andra minoritetsgrupper inom barnskyddet. Barn kan ha svårt att diskutera om sina erfarenheter med andra och därför är det bra att barnet har en egenvårdare att förlita sig till. Om barnet inte kan tala om sina känslor genom diskussion erbjuder Umbrella metoden andra övningar och uppgifter som underlätta samarbetet.

3.3.2 Madsens handlingskompetens

Madsens handlingskompetens baserar sig på den socialpedagogiska verksamheten som delas in i fyra kompetensområden (Madsen 2001:227). Med andra ord handlar det om den professionellas fyra kompetensområden (Ranne et al. 2005:34) Socionomens arbete går ut på att stöda och lindra klientens livssituation. Indelningen av kompetenserna ger möjligheten att diskutera vilka kompetenser som är viktiga för att genomföra de pedagogiska aktiviteterna i de fyra fälten. (Ranne et al. 2005:33) Genom ett personligt sätt att integrera de fyra kompetenserna bildas den femte kompetensen, det vill säga handlingskompetensen som utgör grunden för att handla som yrkesmänniska och människa. (Madsen 2001:227) Socionomen kan utvärdera individers och gruppers sociala omgivning. Det betyder att hon gör en social diagnos av individens eller gruppens omgivning, det vill säga att uppmärksamma och beakta individens fostrings-, skol- och fritidsomgivning. (Ranne et al. 2005:33) Handlingskompetensen är en sammanfattning av kunskap, hållningar och färdigheter som utvecklas genom aktiviteter och processer som är speciella för dessa praxisfält. De fyra handlingskompetenserna kan betraktas som aktivitetstyper som utvecklar människan och yrkesmänniskans erfarenheter genom kompetenserna. Varje kompetens har alltid element av de tre övriga i sina processer. (Madsen 2001:227)

Produktiva kompetensen representerar det konkreta och den materiella produktionens dimension. Socionomen ska kunna skapa, ingripa och omforma sin omvärld med sina händer. Med hjälp av verktyg och redskap ska socionomen förhålla sig produktivt till sitt liv. Med hjälp av manuella färdigheter ska socionomen klara av att lösa praktiska och tekniska uppgifter som kräver hantverksmässig talang. Färdigheterna kan vara allt från matlagning till reparation. De manuella färdigheterna kopplas samman med olika kunskapsprocesser som gäller att kvalificera deltagarnas föreställningsförmåga, alltså att föreställa sig den färdiga produkten. Med handlingsförmåga menar man att man har förmågan att välja och styra metoder och tekniker som skapar resultatet. Värderingsförmågan hjälper socionomen att jämföra om resultatet är det som beräknats. Tillsammans skapar dessa processer den produktiva kompetensen. (Madsen 2001:228)

Den expressiva kompetensen representerar socialpedagogikens estetiska och emotionella fält. Fältet talar kroppens språk som står för både kunskap och handling. Kunskapen uttrycker sig genom sinnesintryck och handling genom estetiska uttryck. Socionomen ska lita på sina sinnesintryck. Genom dans, teater, rytmik, musik, sång och drama kan man få fram känslor som hjälper att utveckla ny handlingskraft som blir en del av handlingskompetensen. Socionomen måste kunna leva sig in i en annans värld. Därför är den expressiva kompetensen förmågan att uppleva och upptäcka världen genom estetiska uttrycksformer. Ranne et al. (2005:54) förklarar att den expressiva kompetensen behövs för att socionomen ska kunna beskriva erfarenheter, bekanta sig med olika känslor, bygga en personlig identitet och gemenskap. Det är en kompetens som ser till att det finns en estetisk dimension i arbetet. Den kroppsliga aktiviteten har som karaktär att process och produkt är två sammankopplade faktorer som intar varandras platser (Madsen 2001:229.) Expressiva kunskaper gör arbetet mångsidigt och ger metoder för att skapa en dialog. Därför lär sig socionomstuderanden under sin utbildning olika former att uttrycka sig. (Ranne et al. 2005:60)

Den kommunikativa kompetensen representerar det praktikfält där man förhåller sig till varandra genom språkliga handlingar. Ranne et al.(2005:78) konstaterar att kroppsspråket är grunden för människans språk och kommunikation. Rörelse visar och berättar på en helt annan nivå än vad språket gör. Till exempel barn kommunicerar med andra genom rörelse innan den språkliga utvecklingen ens börjat. Då människor handlar i förhållandet till varandra skapas relationer som uttrycker etiska värden. Kompetensen är mycket viktigt för socionomen. Det kräver inte enbart språkliga färdigheter utan också mänskliga samspelesprocesser. (Madsen 2001:232–233) Då vi möter andra människor berättar vårt beteende mer än våra ord. Till vår kroppsliga kommunikation ingår bland annat ögonkontakt, gester, miner, rörelser, ställning, distans och den ton och rytm vi använder i vårt tal. (Ranne et al. 2005:78) Den kommunikativa handlingen bygger på att alla är utrustade med förnuft, känslor, med identitet och vilja samt med språklig förmåga och handlingsförmåga. Handlingen ligger som grund för interaktion och bakgrunden till att människorna kan handla tillsammans. Språket uttrycker en social relation som bygger på tillit. Socionomen måste ha sociala kunskaper för att skapa handlingsrum för andra. Det vill säga att socionomen kan sätta sig in i andras situation och se det ur

andra perspektiv samt skapa villkor för samtal och att leda samtal som bygger på synliga värden. (Madsen 2001:230–231)

Den analytiska kompetensen utgör kunskapsdimensionen i socialpedagogiskt arbete som är en praxis som visar sig i kunskapshandlingar. Det betyder att den syns i handlingar som strävar efter en djupare och bredare kunskap om samhällets struktur. Det som vi kan sträva efter är den bästa möjliga sanningen. Därför kan vi påstå att våra kunskaper får klarhet i yttre fenomen än att försöka hitta sanningen om dem. Oklarhet i kunskapen kan leda till oklara handlingar som gör deltagarna osäkra. Men det centrala är att socionomen ska ha insikt i deltagarnas antaganden och deras levnadsvillkor i samband med de egna handlingsmöjligheterna. Det centrala är att socionomen ska ha förståelse för deltagarnas förutsättningar samt deras levnadsvillkor och även för de egna handlingsmöjligheterna som pedagog. Därför ska socionomen kunna producera den kunskap som behövs på ett sätt så att de egna erfarenheterna systematiseras genom att lära sig andra systematiserade erfarenheter eller tillägna sig teorier som fungerar som förståelseramar. (Madsen 2001:232) Med andra ord beskriver Ranne et al. (2005:35) att socionomen kan kritiskt granska sina handlingar ”Varför handlade jag såhär? Vad som orsakade att jag handlade på ett visst sätt?”. Det hjälper socionomen att göra handlingarna till föremål för speciella undersökningar. När socionomen ska värdera vad som blev resultatet i en undersökning, måste socionomen kunna analysera enskilda element för att bidra till helheten och resultatet.

Den syntetiska kompetensen uttrycker kunskapen att skapa synteser, med andra ord att skapa en helhet av de enskilda delarna. Ranne et al. (2005:35) menar att den syntetiska kompetensen kopplar ihop den vardagliga erfarenheten med den teoretiska grunden. Analysen möjliggör att de enskilda elementen får en ny betydelse. Syntesen ger möjligheten att sammansätta delarna i nya mönster och så skapas en ny helhetsförståelse. I experimentella sammanhang fortsätter analysen vara utforskande och syntesen möjligheten till att bygga upp nya helheter. I arbetet kommer aktiviteter som styrs av vardagsmedvetenhet som kräver man måste följa rutiner, procedurer och regler för att vardagen ska fungera. Med vardagsmedvetenheten kan man skapa problem då det förekommer försvar mot handlingstvång, eftersom den ställer sig i vägen för nya kunskaper och den pedagogiska verkligheten (Madsen 2001:231–233.) Om socionomen kan kritiskt

granska sin handling, kan hon också argumentera och förklara sin handling. (Ranne et al. 2005:36)

Handlingskompetensen bildas av alla dessa fyra kompetenser och utgör den socialpedagogiska verksamheten. I handlingskompetensen integreras alla fyra kompetenser till en helhet som utgörs av den personliga och fackliga handlingskompetensen och det kallas då för den femte kompetensen. (Madsen 2001:234–235) Det handlar om en kreativ formning av omgivningen med hjälp av olika metoder. Det är kunskapen att kunna organisera och planera (Ranne et al. 2005:46). Utan det femte perspektivet skulle det kunna uppstå problem, eftersom de enskilda kompetenserna inte kan kopplas till en hel handlingskompetens. De enskilda kompetenserna redigeras till otillräckliga och löst-räckta tekniker, vars mening försvinner (Madsen 2001:234–235). Ranne et al. (2005:47) beskriver att en sammankopplande faktor är det kreativa förhållningssättet till sig själv och omgivningen. Med kreativt förhållningssätt avses kunskapen att skapa nya idéer som i sin tur skapar nya produkter och innovationer. (Ranne et al. 2005:47)

Handlingskompetensen är uttryck för att socionomen har skapat sig ett personligt förhållande till sina fackliga kompetenser och den personliga dimension som är viktig i handlingskompetensen och skapar den till en helhet av hållningar, kunskap och färdigheter. Fackliga kompetenser kan ofta ses som en yttre färdighet, som gör att vi på förhand kan tolka en arbetssituation med hjälp av den personliga utfyllnadsprocessen. De två tillsammans skapar handlingskompetensen. Det är en bildningsprocess som är en utvecklande process av socionomens yrkesroll med sin personlighet. Därför måste socionomen göra klart för sig själv vem hon är, vem hon vill bli, veta vad och varför hon vill det och hur hon ska kunna det. (Madsen 2001:336) Med andra ord kan man säga att handlingskompetens ligger som grund för socionomen och därför är det viktigt för socionomen att komma på vad hon vill använda sin handlingskompetens (Madsen 2001:336). Det gäller även i mångkulturellt barnskyddsarbete att behärska sin handlingskompetens i arbete med invandrare och andra minoritetsgrupper, för att kunna hjälpa och stöda klienten på bästa möjliga sätt med tillägg av andra metoder.

4 METODVAL

I det här kapitlet kommer jag att redogöra för den metod jag har valt för att utföra min studie. Med andra ord vilken datainsamlingsmetod jag valt, vilka respondenter jag har valt och hur jag kommer att analysera mitt material.

4.1 Val av metod

Jag har valt att genomföra en kvalitativ undersökning som betyder att min undersökning kommer att baseras på ord, det vill säga, det som mina respondenter kommer att berätta för mig. (Jacobsen 2007:48) Avsikten med att jag har valt kvalitativ metod för att jag vill utreda på hurdana utmaningar socionomen upplever på mottagningshem. Undersökningen går ut på frågor. (Nyberg 2000:100) För att få svar på mina forskningsfrågor kommer jag i min intervju ställa frågor som besvarar på vem, hur, på vilket sätt och varför, för att få respondenternas egna ord och beskrivningar. (Jacobsen 2007:48, Nyberg 2000:100) Genom kvalitativ undersökning får jag fram en förståelse för det som undersökts, vilket betyder att jag kommer att få hög intern validitet, det vill säga att jag får det svar som jag söker. (Jacobsen 2007:51,304)

4.2 Datainsamlingsmetod

Jag valde att utföra en halvstrukturerad temaintervju, för att få respondenternas egna åsikter och tolkningar hörda (Jacobsen 2007:48–49). En halvstrukturerad intervju betyder att jag har färdiga frågor i min intervjuguide, men där ordningsföljden av frågorna varierar. Frågorna är allmänt formulerade, som betyder att jag kan omformulera och ställa tillägsfrågor enligt behov (Bryman 2006:127) Öppenheten varierar mellan intervjuerna och de kan utföras genom helt vanliga samtal. Genom att strukturera intervjun bestämmer man sig vilka teman man kommer att använda sig av (Jacobsen 2007:95) Bryman (2006:123) menar att målet med en strukturerad intervju är att intervjuerna ska vara desamma, som betyder att respondenterna får samma frågestimuli.

Innan jag börjar med intervjuerna är det viktigt att jag gör en intervjuguide (*se bilaga 3*) över de teman jag kommer att sätta fokus på. Frågorna ska stöda mitt syfte och mina frågeställningar i min studie. Intervjuerna kommer att utföras genom individuella samtal. Individuella samtal lägger vikten på individens åsikter (Jacobsen 2007:94–96). Jag

kommer att använda mig av bandspelare för att få intervjuerna dokumenterade. Som stöd kommer jag att anteckna det som jag tycker är viktigt under intervjun. (Nyberg 2000:106) Att spela in intervjun hjälper mig att jag får exakt det som respondenten säger. Med andra ord kommer jag att få direkta citat. (Jacobsen 2007:98) Efter att jag har utfört mina intervjuer kommer jag att transkribera dem, som betyder att jag kommer att renskrivna ord för ord det som har sagts under intervjun. Det kommer jag att göra under intervjuprocessen för att upptäcka brister i mina frågor. (Nyberg 2000:106)

4.3 Val av respondenter

Det rekommenderas att man inte ska intervjua för många enheter, eftersom insamlingen av data är tidskrävande. (Jacobsen 2007:120) Jag har valt att intervjua sex till sju handledare på ett mottagningshem i huvudstadsregionen. Mina kriterier var att handledarna ska ha socionom (YH) utbildning. Jag informerade cheferna på mottagningshemmet om min undersökning och bad om att få lov att utföra mina intervjuer på deras avdelningar. För att få börja med intervjuerna behövde jag lov av Etiska rådet och Helsingfors stad. Efter att min förkortade plan i Etiska rådet och ansökan om forskningslov av Helsingfors stad blev godkända, skickade jag till mottagningshemmet min ansökan om forskningslov, följebrev, informerat samtycke och min intervjuguide. Cheferna kontaktade mig och erbjöd tre respondenter per avdelning. Då intervjutiderna skulle bestämmas, var en av handledarna tvungen att tacka nej och respondentantalet sjönk till fem. Fyra av fem respondenterna var socionomer till utbildning. En av respondenterna var ungdomshandledare till sin utbildning. Alla hade över två års arbetserfarenhet inom barnskyddet. Intervjuerna utfördes på mottagningshemmet.

4.4 Innehållsanalys

Efter jag samlat in mitt material har det transkriberats, alltså dokumenterats på papper. Sedan har det strukturerats, det vill säga att man delar upp texten i teman genom att hitta kategorier ur svaren. (Jacobsen 2007:139, Nyberg 2000:111) Innehållsanalysen satte vikt på att få en bild av de teman som jag var intresserad av eller ville få en förståelse om. (Bryman 2005:190–191) I innehållsanalysen har jag att fyllt kategorierna med citat från intervjuerna, för att räkna hur ofta ett tema förekommer. I den sista fasen i innehållsanalysen följer jag Jacobsen (2007:143–144) anvisningar för att jämföra intervjuerna med varandra för att hitta likheter och skillnader och försöka hitta förklaringar till

skillnaderna. Om det är många respondenter som är av samma åsikt kan man dra den slutsatsen att det stämmer att analysen är korrekt.

4.5 Etiska aspekter

För att skydda individens privatliv krävdes det att jag följde de tre etiska krav som man ska fylla. Det är den grundläggande förutsättningen för informerat samtycke; att den undersökta deltar frivilligt och är medveten över risker och möjligheter som deltagandet kan medföra. Innebörden i en undersökning är att man gör intrång i individens privatliv. Därför måste jag vara försiktig att det inte leder till kränkning. Det krävs att respondenten ska få fullständig information om undersökningen och också förstå den (Jacobsen 2007:21–22).

Skydd av privatlivet strävar efter att respondenterna ska få vara anonyma. Det innebär att man inte ska kunna identifiera informationen till enskilda individer. Anonymitet kan garanteras genom att hålla informationen konfidentiell, som garanterar att personuppgifterna inte sprids. Dessutom har respondenten rätt att avbryta när som helst sitt deltagande i undersökningen (Jacobsen 2007:24–26).

Krav på korrekt presentation av data betyder att jag har återgett data på ett korrekt sätt och har kopplat det till rätt sammanhang. Respondenten får kräva ett fullständigt återgivande. Med korrekt presentation betyder att data och resultat inte får förfalskas. Förfalskning står i strid med forskningsmässiga principer (Jacobsen 2007:26–27).

Jag har att följt forskningsetiska principen genom att fråga enbart sådana frågor som hålls inom den professionella ramen. För att hålla personerna anonyma kommer jag att använda påhittade namn. För att undvika missförstånd under intervjuerna, har jag på förhand skickat informationsbrev med information om min studie och önskan om att få intervjua mottagaren. Jag har även bifogat en intervjuguide, för att ge förhandsinformation över de teman som behandlas under intervjun. Efter att jag har sammanställt intervjuerna och mitt arbete, har respondenterna rätt att läsa det. Slutligen kommer jag att förstöra allt material som har att göra med intervjuerna, för att materialet inte kommer i fel händer. (Jacobsen 2007:26–27)

4.6 Validitet och reliabilitet

Med intern validitet menar man om jag har lyckats få det svar som jag har sökt, det vill säga om jag har använt mig av rätt metod för att få rätt information genom rätt design. Extern validitet syftar på empirin, om det går att koppla resultatet med en teoretisk nivå. Reliabiliteten innebär pålitlighet på det resultat man har skapat, som jag har gjort enligt reglerna. Med andra ord kan man säga att pålitligheten påverkas av hur de ledande frågor är ställda, om intervjun har påverkats på något sätt av respondenten, har det förekommit anteckningsfel eller om det har gjorts felaktiga analyser. Med andra ord påverkas reliabiliteten på hur noggrant man har genomfört undersökningen (Jacobsen 2007:304–305). Mina intervjuer är gjorda på finska och översatts till svenska. Därför måste jag vara extra försiktig, att inte meningen syfte rubbas från det originella citatet.

5 RESULTATREDOVISNING

I det här kapitlet kommer jag att redogöra för det resultat jag har kommit fram till genom mina intervjuer, som är studiens empiriska del. Jag har utfört mina intervjuer på finska och har översatt citaten till svenska och därför har jag valt att lämna bort en del utfyllningsord, i syfte att citaten behåller sin ursprungliga mening. Jag har valt att dela upp mitt resultat i kapitel som grundar sig på mina frågeställningar. Det första kapitlet behandlar utmaningar som socionomer upplever på mottagningshemmet i arbete med mångkulturella klienter. Det andra kapitlet behandlar resultatet för hurdana kompetenser det krävs av socionomen på mottagningshem i mångkulturellt barnskyddsarbete.

5.1 Utmaningar på mottagningshem

I det här kapitlet kommer jag att presentera de resultat jag har fått som lyfter fram socionomernas utmaningar på mottagningshemmet i det mångkulturella barnskyddsarbetet.

5.1.1 Kommunikation med föräldrarna

Resultatet visar att kommunikationen med föräldrarna är ofta mycket svår, eftersom klienterna kommer från andra kulturer och inte har lärt sig finska tillräckligt bra. Det finns möjligheter till tolk, men i alla situationer är det inte möjligt.

”Ibland är det också sådana situationer att barnen måste fungera som tolk för sina föräldrar som inte är en idealsituation, men ibland har man varit tvungen att trygga sig till det i vardagliga saker, annars skulle man inte fått saken fixad ”

Samtliga fem respondenter var av den åsikten att föräldrarnas språkbrister gör samarbetet utmanande.

”Kommunikationen med föräldrarna är en av de mest utmanande sidorna om föräldern inte kan tala finska bra kan samarbetet bli mera utmanande, att man tolkar saker fel och då kan det bli lite större problem”

”Barnen har ofta kunnat tala finska men det har funnits sådana föräldrar som har talat dålig finska eller så har man talat engelska”

Två av fem respondenter ville tillägga att många invandrarbarn som har vuxit upp i Finland kan tala bra finska. Därför är barnen ibland tvungna att översätta det som föräldrarna säger. Det kan lätt skapa problem, eftersom situationen kan vara den att barnet inte vill tolka det som föräldern säger eller att barnet tolkar fel.

”Ibland är det så att barnet tolkar vad mamma säger och det finns alltid den risken att meddelandet inte nödvändigtvis är det som mamman berättar”

En av de fem respondenterna lyfte fram att utmanande i kommunikationen är då familjen kommer i en stor kris till avdelningen och de behöver hjälp med krisen och då är även deras språk ett problem som gör att man inte förstår dem alls. Då är det ytterst utmanande att hjälpa dem.

5.1.2 Utmaningar med kulturella skillnader i fostran

Resultatet visar att det är viktigt att uppmärksamma föräldrarnas önskemål då man diskuterar om deras barn som ska bo på mottagningshemmet. Det visar sig att det inte alltid är möjligt, eftersom det finns regler på avdelningen och den finska lagstiftningen som man måste följa. Det är främst fysisk åga inom familjen som berörs av den finska lagen, eftersom det är förbjudet.

En av fem respondenter var av den åsikten att man måste vara intresserad av andra kulturer, för att förstå barnet bättre.

”Man måste vara intresserad av kulturerna, att man själv vill veta om dem och är redo att uppfylla dem på något sätt i vardagen, att du vet lite om kulturen hjälper dig att förstå barnet och genom att veta vilken bakgrund barnet kommer ifrån, hjälper dig att förstå barnet och dess handlingar”

Tre av fem respondenter var av den åsikten att det är viktigt att handla enligt avdelningens normer och regler. Det är även viktigt att man strävar efter att ta kulturen i beaktandet så bra som möjligt, men det är inte alltid möjligt eftersom avdelningens normer går emot barnets kulturella normer och då kan man inte uppfylla familjens önskemål. Till exempel föräldrar som var av den åsikten att manliga handledare inte får gå in i deras dotters rum. I det fallet kan man inte respektera familjens kultur, för att man måste handla enligt avdelningens regler.

”Då man lär sig känna barnet och blir närmare bekant strävar man naturligtvis att ta det i beaktandet så bra som möjligt, men det finns också avdelningens regler”

En av respondenterna gav ett konkret exempel i vardagen:

”Manliga handledare skulle inte få gå i hennes rum, men det var inte möjligt, utan vi handlade enligt avdelningens normer och kunde inte respektera i frågavarande familjens kultur”

En annan av respondenterna poängterade att:

”Man måste respektera andra men också komma ihåg att vi är i Finland att man inte behöver acceptera alla önskemål, så klart man kan diskutera om våra målsättningar”

Resultatet visar att de kulturella skillnaderna inte syns så bra i vardagen, eftersom det finns också skillnader hos individerna, vilket betyder att det finns också andra skillnader än bara kulturella. Barnen ska vara jämlika i gruppen och därför ska man inte genast börja tänka på kulturella skillnader. En av respondenterna kommenterade:

”Jag tar emot barnet som ett barn och sedan försöker jag att barnen ska ses som jämställda, på det sättet att det också finns kulturella skillnader och att barnen är enskilda individer att det också finns andra skillnader så måste man i vardagen ta i beaktandet alla special särdrag ”

Två av fem respondenter var av den åsikten att man ska försöka vara så neutral som möjligt, att man inte skiljer på barnen på det sättet att nu finns det finska barn och muslimbarn. Olika särdrag och speciella behov finns, men det syns inte i barnens vardag så mycket.

”Jag kommer på att sådant som kosten, att man ber mycket och föräldrar som har haft önskemål om flickornas klädsel”

Resultatet visar att det finns skillnader i fostran av flickor och pojkar som kan upplevas som en utmaning i barnskyddsarbetet. Utmaningarna hos barnen är den fysiska agan de får hemma, som också är en orsak till det att minoritetsgrupper blir klienter inom barnskyddet. Många barn söker sig till skolkuratoren eller skolpsykologen som sedan gör en barnskyddsanmälan om otrygga hemförhållanden.

”Då unga kommer i den åldern att de börjar protestera mot sina föräldrar har det varit som vana att ge fysisk aga och i Finland är det förbjudet och många av våra barn har kommit på det sättet att barnen har vänt sig till skolkuratoren om att deras föräldrar slår”

Alla fem respondenter var av den åsikten att största problemet hos andra kulturer är den fysiska agan som ges hemma som straff. En av respondenterna förklarade att på grund av kommunikationsproblem har det varit situationer att föräldrarna inte har förstått varför deras barn har kommit till barnskyddet, eftersom de inte har gjort någonting. Man måste förklara för föräldrarna och få dem att förstå att det inte är acceptabelt i Finland och att aga barnen och att det är mot lagen. Det betyder att de måste lära sig nya beteendemönster för hur man fostrar barn och det är igen utmanande för invandrarna eftersom det är svårt att ändra på långa traditioner.

”Vissa förstår inte varför deras barn har hamnat här, de har inte gjort någonting och det att få dem att förstå att här på finsk mark får man inte göra så”

Två av fem respondenter lyfte fram att många föräldrar inte har någon aning om Finlands lagstiftning och det kan komma som en överraskning för många föräldrar att aga inte är tillåtet i Finland. Enligt respondenterna vet inte alla vad det finska barnskyddet går ut på, eftersom det också finns barnhem i andra länder, där syftet är helt annat jämfört med det finska barnskyddet.

”Alla vet inte riktigt vad finska barnskyddet är, finländare vet inte alltid heller veta vad det är frågan om, invandrarfamiljerna kan ha olika förväntningar eller också rädslor för vad finska barnskyddet betyder i jämförelse till de barnhem som finns ute i världen”

Resultatet visar att det finns skillnader i familjernas rollfördelning. Respekten för föräldrarna är mycket större, det vill säga att föräldrarna har auktoriteten i familjen. Den finska kulturen är mycket friare än många andra kulturer och därför verkar det som att andra kulturer är rädda för den finska kulturen, som också beror på att respekten för föräldrarna inte är den samma.

”Det känns som att man är rädd för den finska kulturen för att den västerländska kulturen är tyvärr sådan att den vuxna inte är en god rollmodell för barnet”

En av fem respondenter påpekade att speciellt flickornas roll syns tydligt i vardagen, så att föräldrarna är stränga mot sina döttrar, medan pojkarna får leva betydligt friare.

”Den här finska kulturen är som att de skulle vara på en krockningskurs på det sättet att här är det friare för barn att röra på sig och gå, speciellt flickornas roll som man har märkt i det vardagliga arbetet”

Respondenterna gav ett konkret exempel på hur det kan se ut i praktiken:

”Det har varit situationer då ett barn har åkt tunnelbanan med en manlig handledare och barnet har gömt sig för att inte bli sedd med en annan person som inte är bekant för hennes folkgrupp”

Bara två av respondenterna upplevde konflikterna mellan barnen och föräldrarna som utmanande. Barn som har vuxit upp i Finland, vill också bete sig som andra och om de finska värdena strider mot föräldrarnas kulturbakgrund kan det uppstå konflikter. Speciellt har föräldrarna fäst uppmärksamhet vid flickornas vilja att vara som alla andra väs-

terlänningar. Det är också en fråga som handledaren får diskutera med familjen och barnet, för att klargöra om ett visst beteende är acceptabelt för föräldrarna.

”Föräldrar har framfört önskemål om flickornas klädsel och att man inte får sminka sig eller lacka naglar”

Bara två av fem respondenter tog upp att fostringsskillnaderna skapar utmaningar också för personalen på mottagningshemmet, eftersom vissa kulturer har svag respekt för kvinnor och därför kan det vara svårt för de kvinnliga handledarna att få respekt av manliga klienter. Enligt en av respondenterna löser man situationen med att man måste få en fungerande vardag och efter en tid märker klienterna att det gäller också att lyssna och lyda kvinnliga handledare.

”Respekten för kvinnor är svag, att man märker att man tror mycket bättre på männens ord, att faderfiguren är liksom stark i deras kultur”

En av de två respondenterna menade att det finns utmaningar i att diskutera om kulturella skillnader med föräldrarna eftersom de har motsatta synsätt. Bland annat om kvinnans roll i familjen. Det vill säga att kvinnans roll är svagare än männens och att kvinnan har andra plikter än mannen i familjen.

”Om värdena skiljer sig mycket från våra värderingar att kvinnor blir diskriminerade eller att flickorna är i en annan position i familjen, så klart det är då också utmanande att diskutera med föräldrarna om deras har motsatta synsätt”

5.1.3 Relationen mellan barnen

Resultatet visar att det ibland förekommer spänning mellan barnen som beror mycket på barngruppen. Ingen har blivit på grund av språket utanför gruppen eftersom alla barn ofta har ett gemensamt språk. Barn kan reta varandra, men barnen är slutligen ändå toleranta mot varandra. Rasism kan förekomma ibland på avdelningarna och är ett ämne man måste diskutera med barnen vad rasism innebär och försöka häva bort det så att det inte ska förekomma i något sammanhang. Barnens värderingar påverkar det hur de förhåller sig och deras värderingar kommer oftast från föräldrarna.

”Vi har ganska lite av det, men vår grupp är ändå rätt så heterogen, eftersom i vår grupp finns olika kulturbakgrunder och att ingen har rätt att kritisera andra”

Två av fem respondenter ansåg att klienterna använder begreppet rasism fel och det förekommer oftast då det handlar om hudfärg eller att handledaren nekar eller förbjuder en vardagssak, som kan göra att man blir kallad för rasist. Det förekommer speciellt hos mörkhyade barn, att de kallar en icke mörkhyad person till rasist.

”Begreppet rasism används i ganska allmänna situationer, man är genast av den åsikten att man är rasist om man förbjuder helt något vanligt i vardagen”

”Mörkhyade kallar sig för neger men om någon annan, barn med vit hy av misstag råkar säga ordet neger så är man genast rasist”

Medan bara en av respondenterna upplevde att det inte alls förekommer retande mellan barnen.

”Jag tror att barnen är i de här sakerna slutligen toleranta, jag tror barnen kan vara fundersamma över någons beteende, att varför gör hon så där?”

5.2 Socionomens kompetenskrav

I det här kapitlet kommer jag att presentera resultatet för vilka kompetenser det krävs av socionomen på mottagningshem i det mångkulturella barnskyddsarbetet.

5.2.1 Förberedelsen inför ett nytt barn

Resultatet visar att det inte nödvändigtvis behövs förhandsinformation om barnets kultur. Ett barn kan plötsligt bli placerat på mottagningshem och i sådana fall hinner man inte börja ta reda på om barnets kultur. Grundinformationen är det som man först får för att lite sätta in sig i hurdant barn som är på väg till mottagningshemmet, det vill säga grundinformation om barnet och familjen. Om det förekommer speciella kulturer som man inte tidigare har upplevt kan man söka information för att förstå den nya kulturen.

”Första mötet är viktigt och då försöker man skapa bästa möjliga grund för samarbete och när man har lärt sig att känna familjen lite bättre är det bra att diskutera över önskemål och att klienten vet hurdant ställe det här är och vilka är handlingsmetoderna”

Två av fem respondenter ansåg att det kan förekomma fördomar mot vissa kulturer. Om den professionella upplever att sådana förekommer hos en själv, måste man komma ifrån dem. Det finns alltid en uppfattning om att hurdana vissa kulturer är men det är ytterst viktigt att ta i betraktande familjens tillstånd och att inte generalisera.

”Inte är vi finländare heller nära på likadana och det finns så många olika familjer, så man kan inte anta att de som kommer från utlandet fungerar så här”

En av de två respondenterna påpekade att ju längre ett barn är på avdelningen desto bättre kan man bekanta sig med klienten. Genom att intervjua familjerna kan de berätta hurdana traditioner de har hemma och vilka är deras vanor.

Bara en av fem respondenter var av det åsikten att det är bra att ha förhandsinformation om barnets kultur då barnet kommer till avdelningen.

”Om det finns något speciellt man bör veta på förhand måste beakta sådant som har att göra med religion”

5.2.2 Hur beaktas klientens kulturskillnader

Resultatet visar att alla fem respondenter var av den åsikten att det är viktigt att ta i betraktande vilken kultur och hurdan bakgrund klienten och familjen har. Man måste vara beredd att familjens bakgrund och kultur kan ha en inverkan på deras beteende och därför är det bra att ha kunskap om kulturer.

”Man måste ha en förståelse till att det finns en bakgrund som påverkar varför de beter sig på ett visst sätt, om det har att göra med kosten, att gå i dusch eller bastu”

”Det beror så klart ganska mycket på vilken kultur barnet och familjen kommer ifrån, om de kommer till exempel från någon arabkultur eller från någon annan så finns det mycket fler avvikelser om man jämför till exempel med estniska barn”

I resultatet kom det fram att alla fem respondenter lyfte fram kosten, skiljer sig ofta från vår kultur. Det vill säga muslimer som inte äter griskött.

”Att sträva efter att beakta dagliga saker så som kosten”

”Hos oss syns det på det sättet att de inte äter griskött”

Två av fem respondenter tog upp att dagliga bönestunder bör beaktas. En av de två respondenterna påpekade att det förekommer oftast hos muslimpojkar. Man bör beakta att de utför sina bönestunder flera gånger om dagen och att de har sin matta som de använder. Det är viktigt att man ger barnet den tid som behövs för att be och att man inte stör.

”Vi hade en muslimpojke som utförde böner flera gånger om dagen som man beaktade på det sättet att han hade sin bönematta i skåpet och drog sig till rummet för att be och vi gav honom ro ”

En av fem respondenter tog fram att det kan förekomma traditioner och vanor som handledaren inte alltid är medveten om som kan skapa problem i samarbetet om man inte känner till andra kulturers traditioner. Till exempel klienter som kommer från östgränsen, dricker inte kaffe vid förhandlingsmöten. Det beror på att de dricker kaffe då man har något att fira och det att barnet blir omhändertaget är ingen orsak att fira. Om man bjuder på kaffe kan det skapa konflikter i samarbetet eftersom det inte är kulturellt acceptabelt att dricka kaffe vid sådana tillfällen.

5.2.3 Kommunikationen med barnen

Resultatet visar att alla fem respondenter var eniga om att ett gemensamt språk är viktigt för att samarbetet ska fungera. Om man inte har ett gemensamt språk blir det lätt missförstånd och barnet eller den vuxna tolkas fel. Barn som har nyligen kommit till Finland kan inte tala finska och därför måste man komma på andra metoder för att kommunicera med varandra.

”Det finns en stor risk att man inte blir förstådd om båda parterna kommunicerar med sitt eget modersmål”

Alla respondenter var också eniga om att om det inte finns ett gemensamt språk måste man använda sig av kroppsspråk och gester för att komma fram till ett gemensamt resultat.

”Man måste hitta på knep, om det inte finns ett gemensamt språk”

”Då använder man sig av kroppsspråk och helt praktiskt visar klienten situationen med hjälp av gester; att nu ska vi äta, nu ska vi sova och nu ska vi borsta tänderna”

En av de fem respondenterna fäste uppmärksamhet vid att det finns metoder som man kan använda sig av då man har kommunikationsproblem. Respondenten menade att det förekommer ibland att barnet inte kan tala finska och det kräver då mera konkreta metoder, så som pictobilder eller ett dagsschema som är uppbyggt med hjälp av bilder.

”Jag har printat pictobilder om vi har haft sådana barn och vi har nog använt dem en hel del”

”Att hitta ett gemensamt språk har ibland varit utmanande”

5.2.4 Beaktandet av kulturella högtider

Resultatet visar att man strävar efter att ta barnen och föräldrarna i betraktande då det handlar om kristliga högtider så som jul och påsk. Det är viktigt i början att ta reda på hur troende de är, ifall det stör dem att de kristliga traditionerna syns i vardagen. Det kräver av personalen att vara hänsynsfull och att man uppmärksammar andra kulturer, för det kan vara en känslig sak för andra kulturer. Därför är det också viktigt att berätta att i det finska samhället firar vi jul och berättar vad som är typiskt för julen och frågar hur de förhåller sig till det. Barnet får alltid själv bestämma om hon vill delta på något sätt, men man bör också diskutera med föräldrarna, så att deras åsikter blir hörda.

”Barnet är så klart välkommet att delta MEN, till det måste man kanske fråga föräldrarnas lov, hur de vill att vi ska handla”

Fyra av respondenterna tog upp att barnens kulturella högtider ska i beaktas på det viset att man har gett dem lov att vara borta från skolan om de har haft egna kulturella fester. Till exempel vid den muslimska festen som firas då fastemånaden ramadan tar slut ser vi till att barnet inte behöver gå till skolan, utan får gå med sina föräldrar på sin egen fest.

”Barnets festligheter uppmärksammas på det sättet att barnet har fått vara borta från skolan om för de egna festerna”

En av respondenterna förklarade att barn som inte firar jul kan åka hem till sina föräldrar eller så försöker man hitta på något annat för barnet att göra. Ofta har föräldrarna gått med på att barnet får delta i de kristliga högtiderna.

”Föräldrarna har varit förstående då barnet har deltagit eller så har vi hittat på något annat program”

5.2.5 Metoder i arbetet med invandrare och minoritetsgrupper

Resultatet visar att det inte används specifika metoder i arbetet med klienterna. Att skapa en fungerande vardag är målet för handledarna på mottagningshemmet.

”Hos oss betonas vardagen, men om man vill använda sig av nätverkskarta eller sådana metoder som kan klargöra saker ”

Bara två av fem respondenter var av den åsikten att man skulle kunna använda sig av olika metoder. En av dem har använt sig av känslkort, men upplever att känslan av trygghet som barnet får med tiden på avdelningen är det viktigaste. Den andra respondenten tyckte att man kan använda sig av nätverkskartan för att klargöra saker.

”Jag tror på det att barnet behöver den tid de behöver för att känna sig trygga och där barnet kan lita på vuxna”

Barn som känner sig trygga i en situation och upplever att en trygg relation till trygga vuxna ger möjligheten till att klara av att tala om känsliga ämnen. För att börja använda olika metoder kräver mer gemensam tid mellan handledare och barnet för att samarbetet. Det finns också känslkort, men initiativet ska komma från socionomen själv om man vill använda sig av dem. Diskussioner om att ge tid barnet är de viktigaste metoderna i arbetet på mottagningshemmet.

5.3 Sammanfattning av resultat

Sammanfattningsvis kan man säga att det finns utmaningar i arbete med minoritetsgrupper på mottagningshemmet. Speciellt utmanande upplevdes kommunikationen med

föräldrarna, eftersom det inte alltid finns ett gemensamt språk. Det orsakar att det blir lätt missförstånd och samarbetet rubbas. Det finns möjlighet att skaffa tolk och på förhandlingsmöten är det ytterst viktigt att man har en tolk, för att anhörigas röst ska bli hörda och för att alla ska bli förstådda. Ofta behärskar barnen det finska språket och är tvungna att översätta det föräldrarna säger. Det anses inte som en idealsituation eftersom det lätt kan ske missförstånd, då barnet inte tolkar föräldern på rätt sätt. Utmaningar i fostran är något som socionomerna har fäst uppmärksamhet vid, eftersom det finns stora skillnader i fostran inom de olika kulturerna. Fysisk åga är ett ämne som personalen upplever utmanande, då föräldrarna från andra kulturer inte förstår vad som är förbjudet. Diskussionerna om de västerländska reglerna hur till exempel flickor från andra kulturer får bete sig är också ett tema som personalen får arbeta med.

Kompetenskrav som arbete med minoritetsgrupper ställer finns i frågor som handlar om beaktandet av klienternas kulturella bakgrund, som inte är möjligt på grund av avdelningens egna normer och regler. Man strävar efter att ta alla i betraktande enligt deras behov. Barnen och föräldrarna beaktas också då det är frågan om högtider, det vill säga att familjens önskemål blir hörda. Kompetenskrav behövs också då det handlar om att använda arbetsmetoder. Specifika metoder används inte på avdelningarna eftersom där betonas en fungerande vardag. Undantag har förekommit om barnen inte har kunnat kommunicera med ett gemensamt språk, utan man har använt sig av bilder som stöd.

6 ANALYS AV MATERIAL

I det här kapitlet kommer jag att redovisa för analys och tolkning av resultat. Det betyder att jag kommer att koppla ihop resultatet av min empiriska del med den tidigare forskningen och teoretiska referensramen. Jag har delat upp min analys enligt mina frågeställningar för min studie. Jag kommer att presentera analysen för utmaningar som socionomerna upplever på mottagningshemmet och för hurdana kompetenser det krävs av socionomerna på mottagningshem i mångkulturellt barnskyddsarbete. Socialpedagogiken som är en central del i mitt arbete kommer jag också att koppla till mitt resultat.

6.1 Utmaningar socionomer upplever

Resultatet i min studie visar att utmaningar på mottagningshemmet finns ofta i kommunikationen med föräldrar från andra kulturer, eftersom det inte finns ett gemensamt språk och att föräldrarna sällan förstår vad barnskyddet innebär i Finland. Rätty (2002:174) beskriver också att barnskyddet är ofta ett främmande begrepp för invandrare, eftersom de är vana att lösa sina problem med familjen och släktingar, där någon av familjemedlemmarna fungerar som förmedlare. Det kan vara svårt för invandrarna att förstå att myndigheterna blandar sig i deras problem. Anis (2005) nämner i sin forskning som bekräftar det att invandrarna har utmaningar i att få saklig och förståelig information om servicesystemet i Finland. Paavola & Talib (2010:231) beskriver att det är viktigt att komma ihåg klientens modersmål som är en del av klientens identitet. Klienten kan på bästa sätt uttrycka sig genom sitt språk som är en del av kulturen. En av respondenterna lyfte fram att det kan lätt uppstå problem om man inte kan kommunicera med ett gemensamt språk som alla förstår. Små problem bli allt större och därför är det bra att en tolk är närvarande vid underhandlingar så allas röst blir på rätt sätt hörda. Det bekräftar Pollari & Koppinen (2011:43) att tolk behövs för att klienten ska förstå allt som diskuteras. Anis forskning (2005) bekräftar också att kultur kan ses som ett hinder i växelverkan. Det kan även ses som en förklaring för vad som är normalt beteende. Därför kan man använda kultur som ett verktyg i arbetet med klienterna. Socionomen ska kunna skapa dialog med klienten genom att visa respekt och intresse för deras kultur.

Resultatet av studien bekräftas av Thoburn, Chand & Procter (2005:70–79) att utmaningar i barnskyddsarbetet med invandrare är att bedöma barnets bästa och vad som har orsakat att barnet har kommit till barnskyddet. Det beror på att föräldrarnas fostringsmetoder skiljer sig från de finländska metoderna. Om det inte handlar om fysiskt straff mot barn måste man kunna bedöma helhetssituationen genom att urskilja pågående trauma eller kris för att hitta orsaken till att barnet har blivit barnskyddsanmält. En av respondenterna kommenterade att problemen ofta börjar då barnen kommer i tonåren och börjar protestera mot sina föräldrar. Forsberg et al. (2006:67–69) stöder Anis (2008:47) forskning som beskriver att forskning som har gjorts runt världen har kommit fram till likadana resultat som bevisar att invandrabarn och minoritetsgrupper är oftare klienter inom barnskyddet än vad majoritetsbefolkningens barn. I finska forskning har det

också kommit fram att minoritetsgrupperna ökar mer än majoritetsbefolkningen inom barnskyddets öppenvård.

Resultatet visar att man måste ta i betraktande föräldrarnas önskemål. En av respondenterna kommenterade att man försöker beakta barnets vanor och traditioner. En annan respondent tillägger att avdelningen har sina regler och normer och då kan man inte alltid respektera den andra kulturens normer. Anis (2005) forskning bekräftar att klienten måste kunna anpassa sig och det är den professionellas uppgift att handleda och hjälpa klienten att anpassa sig till det finska samhället. Det beaktas genom att komma ihåg att klienten har annorlunda vanor och är i en position där hon ska lära sig nya vanor. Rätty (2002:174–175) beskriver att man inte lyckas nå alla de behov minoriteterna har, eftersom barnen placeras där det finns plats, det vill säga där det inte finns möjligheter att satsa tillräckligt mycket på mångkulturella klienters behov.

I resultatet kom det fram att kulturella skillnader inte syns i vardagen. Respondenterna var eniga om att barnen ska ses som barn och att alla är lika. Anis (2005) poängterar att man strävar efter att alla ska vara jämlika. Syftet med det är att alla ska ha samma möjligheter. En av respondenterna lyfte fram att personalen försöker ta emot barnet som ett barn. Rätty (2002:54–55) konstaterar att det är omöjligt att bekanta sig med varje individs kulturbakgrund. Respondenterna var inte eniga om det som Rätty (2002:54–55) konstaterar, det vill säga att respondenterna vill i det mångkulturella arbetet se hur kulturella skillnader påverkar vardagen. Respondenterna vill se barnen som jämlika med andra barn på avdelningen. Paavola & Talib (2010:65) bekräftar det som respondenterna menar att alla vill bli bekräftade och känna sig som en del av gruppen.

Resultatet visar att det finns utmaningar i fostringsfrågor. Speciellt flickors och pojkars roller är olika i familjen, vilket skapar problem för både familjen och professionella inom barnskyddet. Anis (2005) beskriver i sin forskning som också tyder på att levnadsförhållandena i ett nytt land kan vara ett hot för invandraren, eftersom främmande vanor påverkar negativt trivselen. Då barnet växer upp i det nya samhället, lär barnet sig att leva enligt de normer som det nya samhället bygger på, som är främmande för barnens föräldrar eftersom de nya reglerna lätt blir oklara. Madsen (2001:13–18) beskriver att socialpedagogiken betraktas som en konflikthjälp som ska integrera utstötta i samhället.

Det vill säga att samhället ska hjälpa invandrare att lära sig nya regler och normer för att kunna anpassa sig till det nya samhället. Pollari & Koppinen (2011:42–43) poängterar att det är viktigt att berätta för barnen och föräldrarna om den finska kulturen. Livsstilen, vanor och rollerna mellan kvinnor och män är annorlunda i den västerländska kulturen. Man möter och fostrar barnen på ett annat sätt och man koncentrerar sig mer på barnet och familj än på hela gruppen, som är vanligt i andra kulturer. En av respondenterna lyfte fram det som Anis (2005) forskning bekräftar att då unga kommer i tonåren och börjar protestera mot sina föräldrar, blir de bestraffade med fysisk aga, som är förbjudet enligt den finska lagstiftningen. En av respondenterna lyfte fram att det kommer ofta som en överraskning för invandraren att det inte är tillåtet att slå sina barn.

Enligt två av respondenterna har invandrarna sällan någon aning om vad Finlands lagstiftning går ut på och det kommer ofta som en överraskning att fysisk aga är förbjudet. Pollari & Koppinen (2011:19) förklarar att det inte är lätt att komma till ett nytt land och lära sig en ny kultur. Barnen har det lättare att anpassa sig till den nya kulturen och det kan leda till att det skapas kulturella gap mellan föräldrarna och barnen eftersom de växer i från varandra i den nya omgivningen. Det kan uppstå problem i växelverkan som gör att fostran inte uppfylls på rätt sätt. Föräldrarna kräver att barnen ska leva enligt föräldrarnas kulturella normer. Kriz och Skivenes (2012) hänvisar också i sin forskning som bekräftar att kulturella skillnader i samhället skapar utmaningar. Brister i språkkunskaper påverkar relationen mellan barnen och föräldrarna som skapar konflikter på grund av att föräldrarna inte förstår systemet och samhället som barnet växer upp i. Två av respondenterna upplevde konflikterna mellan barnen och föräldrarna som utmanande. Schubert (2007: 196-197) beskriver att också barnen kan ha svårt att anpassa sig till det nya samhället. Flickors och pojkars problem är olika och föräldrarnas förväntningar står i samband med könet som skapar problem i familjen. Religiösa frågor och den ungas egna åsikter om plikter i familjen skapar konflikter. I vissa kulturer kan det vara olämpligt att flickor klipper håret kort, använder smink eller klär sig västerländskt. Det kan även uppstå problem i frågor om den ungas fritid, valet av vänner och umgänge med vänner. Det bekräftar det som en av respondenterna lyfte fram att föräldrar brukar ge önskemål hur de vill att deras barn ska beaktas och vad det får och inte får göra, till exempel att flickor inte ska få sminka sig eller lacka naglarna.

Schubert (2007:196–197) beskriver att auktoritetskonflikter mellan föräldrarna och barnen är vanliga, då fadern är familjens huvud. En av respondenterna konstaterade att Finland är ett mycket friare land och det skapar därför konflikter i fostran, eftersom den vuxna inte är barnets rollmodell i den västerländska kulturen. Anis (2005) forskning visar att lärandet av de nya normerna och reglerna i det nya landet är en utmaning för invandrarfamiljerna. En av respondenterna för fram i resultatet, att det är viktigt att man diskuterar med familjen om de finska normerna och reglerna. Madsen (2006:14–18) bekräftar att socialpedagogikens kärna ligger socialiseringsprocessen som betyder att de uppväxande generationerna växer in i en kulturgemenskap i strävan att kunna leva enligt samhällets givna mönster.

Resultatet visar att det finns utmaningar för socionomerna i arbetet med invandrare på grund av fostringsskillnaderna. Två av respondenterna tog upp fostringsskillnaden i den bemärkelsen att i vissa kulturer är mannens roll mycket starkare än kvinnans och det leder till att klienterna inte lyssnar på de kvinnliga handledarna. Pollari & Koppinen (2011:42–43) hänvisar till det att man måste berätta för invandrarna om den finska livsstilen och om vanor och regler. Till exempel det att kvinnor och män är jämlika i det finska samhället. Enligt respondenterna ändras rollerna om invandrarna blir vana vid det att man måste lyssna på alla vuxna och att alla är jämlika. Anis (2006) forskning bekräftar det som respondenterna säger att man ska hjälpa klienterna att anpassa sig till det finska samhället. Det vill säga att lära sig det finska systemet och dess regler och normer.

Resultatet visar att rasism förekommer mycket sällan på mottagningshemmet. Ibland kan det visa sig att barn retar andra barn. Två av respondenterna menade att barnen använder begreppet rasism i fel och onödiga situationer. Det kräver att man ofta måste tala om vad rasism innebär och varför man inte ska använda det ordet. Kriz & Skivenes (2012) förklarar i sin forskning att rasism är ett problem i många välfärdsstater och har en stor effekt på minoritetsbarns välbefinnande. Abdelhamid et al. (2009 75:77) bekräftar det att man som professionell, det vill säga som socionom måste komma ihåg att klientens värderingar och förväntningar inverkar på klientens beteende. En av respondenterna förklarade att barnens fördomar kommer från hemmet och därför måste man förklara för klienterna varför det inte är lämpligt att kalla någon för rasist och varför man

inte ska använda det i något sammanhang. Kriz & Skivenes (2012) forskning bevisar också att de nuvarande välfärdssamhällena inte har lyckats få grepp om rasism och välfärdspå problem som har en stor effekt på minoritetsbarns välbefinnande och sociala utveckling.

6.2 Socionomens kompetenser i mångkulturella barnskyddsarbetet

Resultatet visar att alla respondenter var eniga om att det inte behövs förkunskap om klienternas kultur. Ett barn kan bli plötsligt placerat på ett mottagningshem som gör att det inte lämnar tid för socionomen att söka övrig information om barnet. Socionomerna får alltid grundinformation om klienten för att veta barnets namn, ålder och möjligtvis orsaken till att barnet har kommit till barnskyddet. Det framkom att det första mötet med klienten är viktigt för att skapa ett gott samarbete och att man kan diskutera med klienten om familjens önsknings. Sosiaaliportti (2013) betonar att det är ytterst viktigt att ta reda på klientens bakgrund eftersom många invandrare har upplevt traumatiska händelser både i det nya landet samt i hemlandet. Respondenterna poängterade att ju längre barnet är på avdelningen desto bättre bekantar man sig med klienten och så småningom kan man börja ta reda på om klientens kulturella bakgrund. Genom att intervjua familjen tar man reda på vilka traditioner och vanor barnet har. Rätty (2002:54) menar att det kan vara svårt att hitta korrekt information om klienterna. I resultatet kom det fram att det är viktigt att lärt att känna barnets kultur för att kunna hjälpa barnet på bästa möjliga sätt. Anis (2005) bekräftar det genom sin forskning att socialarbetare måste känna till kulturens naturliga utveckling som betyder att socialarbetaren bör fördjupa sig i sitt arbete för att kunna hjälpa klienten på bästa möjliga sätt. Ranne et al. (2005: 33) anser att socionomen kan utvärdera individens sociala omgivning, det vill säga att socionomen gör en social diagnos av individens omgivning. Det vill säga ta reda på och analysera ur vilka förhållanden klienten kommer ifrån och hur den kulturella bakgrunden påverkar barnet.

Madsen (2001:229,232–233) och Ranne et al. (2005:78) bekräftar att socionomen måste kunna leva sig in i klientens situation, det vill säga i det här sammanhanget klientens kulturer. Med hjälp av den expressiva kompetensen kan socionomen uppleva och upptäcka världen genom estetiska uttrycksformer, det vill säga att socionomen lär känna

och förstå barnet bättre genom att tolka barnets estetiska uttryck. Den kommunikativa kompetensen är viktig vid det första mötet med den nya familjen då man ska kommunicera med varandra som sker naturligtvis genom språkliga handlingar. Socionomen kan alltså med hjälp av kroppsspråk uttrycka sig själv och tolka både barnet och föräldrarna genom deras kroppsspråk. Vid mötet visar rörelse mer än vad språket gör, det vill säga att socionomen kan genom ett gott bemötande skapa ett fungerande samarbete med familjen även om inte språket är gemensamt och förståeligt. Det vill säga att våra gester, miner, rörelse, ställningar, ögonkontakt, distans samt tonen och rytmen som vi använder oss av. Madsen (2001:231–233) samt Ranne et al. (2005:35) beskriver att den analytiska och syntetiska kompetensen hjälper socionomen att koppla tidigare kunskaper med varandra och skapa en helhet, det vill säga att socionomen på mottagningshemmet vet hur man ska ta emot en ny klient till avdelningen och vet att familjen har en kris som socionomen ska hjälpa dem med och att familjen kan vara rädd och osäker när de kommer till mottagningshemmet. Det vill säga på basis av tidigare erfarenheter och med nya kunskaper skapar socionomen en fungerande helhet.

Resultatet visar starkt att det är viktigt att ta i betraktande klientens kultur och bakgrund i vardagen. Man måste också beakta att klientens kultur och bakgrund kan inverka på beteendet och därför är det viktigt att ha kunskap om kulturerna. Beteendet beror ofta på vilken kultur klienten kommer ifrån och därför är det bra att fundera över vad man bör beakta. Anis (2005) bekräftar att kultur kan vara ett problem i växelverkan och det kan leda till att etniska grupper kategoriseras på grund av deras annorlunda beteende, vilket gör att socialarbetarna ser det som ett problem i sitt arbete. Därför är det viktigt för socialarbetarna att beakta både individuella och kulturella element hos varje enskild klient.

Madsen (2001:202–203) poängterar att kunskapsdimensionen utgör en praxis i socialpedagogiskt arbete som visar sig i kunskapshandlingar. Det vill säga att den syns i handlingar som strävar efter en djupare och bredare kunskap. Med andra ord betyder det att socionomen ska skaffa sig en djupare kunskap om barnets kultur och bakgrund för att beakta barnets behov i vardagen. Madsen (2001:229–232) samt Ranne et al.(2005:35, 54,60,78) bekräftar det att socionomen strävar efter den bästa möjliga sanning. Därför kan vi påstå att våra kunskaper får en klarhet, som betyder att socionomen på mottagningshemmet förstår och vet vad barnets kultur går ut på. Oklarhet i kunskapen kan leda

till otydliga handlingar och som kan göra deltagarna osäkra. Socionomen kan ha felaktig information om kulturen som kan göra att hon handlar på fel sätt och därför måste socionomen söka den information han behöver för att handla rätt. Socionomen beaktar barnet genom att omforma vardagen enligt dess kulturella behov. Därför är det viktigt att diskutera med klienterna vilka traditioner och vanor de har i sin kultur. Den analytiska kompetensen viktigt för socionomen. I diskussionen med föräldrarna aktiveras den expressiva kompetensen för att på ett finkänsligt sätt diskutera om åsikter och syner om viktiga helgdagar och högtider. Även den kommunikativa kompetensen tas i bruk för att kunna diskutera med föräldrarna och barnet för att få den information som behövs för att kunna beakta kulturen på rätt sätt.

På mottagningshemmet strävar man att beakta bland annat kosten och bönestunder. Madsen (2001:202–203) beskriver att socionomen ska kunna producera den kunskap som behövs på ett sätt så att de egna erfarenheterna systematiseras genom att lära sig andra systematiserade erfarenheter och genom det lära sig teorier som fungerar som förståelseramar. Socionomen ska med andra ord fråga och ta reda på vilka specialbehov barnet har på avdelningen, för att uppfylla barnets vardag på ett lämpligt sätt. Anis (2006) poängterar kunskapen om kultur som betyder att man ska stöda och hjälpa klienten att hitta sina värderingar och resurser. Klienten ska beaktas genom att komma ihåg att alla är lika men också olika, klienten representerar den egna kulturen och att kulturen hör till klientens resurser. Enligt Forsberg (2006:70) samt Abdelhamid et al. (2009:32) beskriver i sin forskning är det bra att ha kunskap om kulturer som kallas för den kulturella och de mångkulturella kompetenserna. Det vill säga att man har kunskap att fungera i mångkulturella handlingsmiljöer som förekommer mellan människors växelverkan. Med andra ord ska man kunna beakta olikheter och acceptera dem. Därför ska den professionella ha kunskap om sin egen etnicitet och allmän kunskap om kulturer, för att förstå minoriteter. Madsen (2001:228) poängterar att med hjälp av den produktiva kompetensen kan socionomen omforma sin värld med sina händer, det vill säga att socionomen ordnar så att barnen har möjlighet till bland annat bönestunder i lugn och ro. Socionomen ska även kunna framställa mat som uppfyller barnens egna vanor, bland annat mat som inte innehåller griskött. Det vill säga att med hjälp av manuella färdigheter ska socionomen klara av att lösa praktiska och tekniska uppgifter som kräver hantverksmässig talang. Madsen (2001:232–233) bekräftar att också kommunikativa

kompetensen aktiveras, eftersom socionomen måste tala med klienten för att få reda på hurdan mat de äter och vilka andra kulturella särdrag man bör beakta på avdelningen, till exempel bönestunder. Analytiska/syntetiska kompetensen behövs för att socionomen ska kunna omforma och planera vardagen så att den anpassas så att klienten har möjlighet att leva upp till sina traditioner.

Enligt resultatet är det gemensamma språket viktigt för att samarbetet ska fungera mellan barnet och socionomen. Om det kommer situationer att barnet inte kan kommunicera med ord måste man använda sig av kroppsspråk och gester. Kommunikationsproblem löser man också genom att praktiskt visa barnet vad som ska hända. Madsen (2001:232) samt Ranne et al (2005:78) bekräftar att den kommunikativa kompetensen behövs eftersom den står för språkliga handlingar. Kroppsspråket är grund för människans språk och kommunikation. Rörelsen visar och berättar mer än vad språket gör. Det betonar också en av respondenterna. Kompetensen är viktig för socionomen, eftersom den kräver mänskliga samspelsprocesser vid sidan om de språkliga färdigheterna. Det vill säga att skapa kommunikation med barnet för att överföra information. Ranne et al. (2005:78) poängterar att till den kroppsliga kommunikationen ingår ögonkontakt, gester, miner och rörelse. Även tonen och rytmen på vårt tal påverkar hur vi tolkas och det underlättar socionomens arbete ifall det inte finns ett gemensamt fungerande språk. Den expressiva kompetensen kommer till uttryck eftersom socionomen kan genom expressiva former förmedla vad man menar i olika sammanhang. Socionomen kan leva sig in i klientens situation för att förstå och tolka hur barnet känner.

Resultatet visar att man strävar att respektera barnets och förädlarnas kulturella högtider. Det är viktigt att ta reda på hur familjen ställer sig till att kristendomen syns i de finska högtiderna. Personalen bör vara hänsynsfull och bör respektera andra kulturer. Därför är det viktigt att berätta hur de finska högtiderna går till. Barnen får alltid själva bestämma om de vill delta i kristliga högtider. Man bör ändå alltid diskutera med föräldrarnas om deras åsikter. Under kristliga högtider kan barnet antingen åka hem till sina föräldrar eller så ger socionomen möjlighet till annan sysselsättning eftersom barnet inte alltid har möjligt att åka hem från mottagningshemmet. Madsen (2001:228) menar att genom den kommunikativa kompetensen ska socionomen kunna skapa, ingripa och omforma sin omvärld med sina händer. Med hjälp av manuella färdigheter ska socionomen

klara av att lösa praktiska och tekniska uppgifter som kräver hantverksmässig talang. Med handlingsförmågan kan man välja och styra metoder och tekniker. Det vill säga att socionomen ska kunna hitta något annat för barnen som inte får eller vill delta i kristliga festligheter. Även analytiska/syntetiska kompetensen är nödvändig för socionomen att kunna planera ny verksamhet. Genom den kommunikativa kompetensen ska socionomen kunna diskutera med familjen om barnet kan delta i de så kallade finska traditionerna. Madsen (2001:232–233) menar att det inte enbart kräver språkliga färdigheter utan också mänskliga samspelsprocesser, som betyder att socionomen ska kunna skapa en kompromiss med föräldrarna och barnet för att bemöta dem på ett respektfullt sätt.

Madsen (2001:228,231–233) poängterar att socionomen ska kunna skapa, ingripa och omforma sin omvärld med sina händer. Med hjälp av verktyg och redskap ska socionomen förhålla sig produktivt i sitt liv. Det vill säga att ska kunna hitta på något annat så att barnet inte behöver delta i de finska högtiderna och traditionerna. Med hjälp av manuella färdigheter ska socionomen klara av att lösa praktiska och tekniska uppgifter som kräver hantverksmässig talang. Värderingsförmågan hjälper socionomen att uppskatta om resultatet är det som man har tänkt sig. Det betyder att socionomen ska kunna föreställa sig det som barnet ska göra och att det motsvarar det som socionomen har planerat för barnet. Genom den analytiska kompetensen har socionomen en förståelse för andra kulturers levnadsvillkor och kan handla på ett professionellt sätt. Den syntetiska kompetensen hjälper socionomen att koppla ihop de egna erfarenheterna med det som klienten berättar, som kan skapa en ny förståelseram för andra kulturer och gör det lättare att beakta dem.

Resultatet visar att det inte används metoder på mottagningshemmet för att underlätta arbetet med barnen. Personalen poängterar att en fungerande vardag är det viktigaste på avdelningen. Även Anis (2006) poängterar att klienten ska kunna anpassa sig, vars syfte är att den professionella ska förstå klientens förändringsprocess. Eriksson & Markström (2000:126–127) menar att socialpedagogikens metoder ska hjälpa att integrera och mobilisera klienten och därför kan man säga att metoder i socialt arbete är ofta arbetsformer som är inriktade på olika områden. Att normalisera individer och grupper i samhället betyder att man förändrar ett avvikande beteende till ett normalt. Timonen-Kallio (2007:52) betonar att socialpedagogiskt tankesätt ingår i egenvårdarens professionella

kunskapsbas. Madsen (2001:147) betonar att som socionom krävs det ett socialt förhållande där socionomen har ett möte med en klient och vill sätta klientens utveckling i rörelse. Det betyder att socionomen har gjort ett övervägande i vilken riktning klienten utveckling ska gå. I resultatet framgick att barnen måste få känna sig trygga i sin omgivning för att kunna öppna sig för en vuxen. Timonen-Kallio (2007:65–66) menar att bland annat Umbrella metoden är en bra metod som kan användas på barnskyddsanstalter för att hjälpa egenvårdaren att förstå barnets bakgrund och hjälpa barnet att bli självständigt. Eriksson & Markström (2000:149) betonar att socionomens uppgift är att förmedla tilltro till barnet eller familjens egen förmåga att hitta de egna resurserna, eftersom viljan finns hos klienten. Det kräver en nära relation mellan socionomen och klienten för att skapa rätt riktning och hitta lösningar till problemet.

För att skapa en fungerande vardag måste socionomen på mottagningshemmet enligt Madsen (2001:228–229) vara produktiv, det vill säga med hjälp av verktyg och redskap förhålla sig produktiv till sitt arbete för att skapa de behov som finns på avdelningen. Genom den expressiva kompetensen ska socionomen kunna uppleva och upptäcka hur barnet känner sig och förstå barnets olika känslor. Enligt Ranne et al. (2005:60) blir arbetet mångsidigt och ger metoder att skapa dialog med barnen, föräldrarna och personalen. Madsen (2001:230–232) menar att den kommunikativa kompetensen är nödvändig för att skapa relationer med klienterna och skapa dialog med barnet i vardagen. Barnets kroppsspråk berättar mycket mer än vad deras ord och det kan hjälpa socionomen att förstå hur barnet känner sig och upplever sin tillvaro i vardagen. Analytiska/syntetiska kompetenserna är även viktiga för att socionomen ska kunna planera en vardag som passar alla barn. (Ranne et al.2005:35)

Madsen (2001:234–235) samt Ranne et al.(2005:46–47) beskriver att handlingskompeten som bildas av dessa fyra kompetenser utgör den socialpedagogiska verksamheten och i det här fallet på mottagningshemmet. Det handlar om att vara kreativ och kunna organisera och planera. Med kreativt förhållningsätt kan man skapa nya idéer som skapar nya produkter och innovationer. Det vill säga att socionomen på mottagningshemmet kan planera vardagen på ett mångsidigt sätt så att det passar alla barn på avdelningen, oberoende vilken kulturbakgrund barnet har. Genom handlingskompetensen kan socionomen skapa sig ett personligt förhållande till sina fackliga kompetenser och den per-

sonliga dimensionen. Fackliga kompetenser kan ses som yttre färdigheter, som gör att vi kan på förhand tolka en arbetssituation med hjälp av den personliga utfyllnadsprocessen. Med andra ord betyder det att socionomen kan med hjälp av den lärda teorin tillsammans med tidigare erfarenheter tolka en situation på mottagningshemmet. Till exempel när det kommer en muslimsk familj med en annan kulturbakgrund till mottagningshemmet kan socionomen ha förväntningar att muslimer beter sig på ett visst sätt. Med hjälp av den personliga dimensionen gör socionomen mötet unikt, det vill säga på ett sätt som socionomen tycker är passande i den situationen. Det handlar om en bildningsprocess som är en utvecklande process inom socionomens yrkesroll och personlighet. Socionomens teorigrund utvecklas genom erfarenheter som påverkas av socionomens personlighet. Socionomen ska veta vem hon är, vem hon vill bli och veta vad och varför hon vill det och hur hon ska klara av det, detta för att kunna handla på bästa möjliga sätt i den nya utmanande situationen. Det vill säga att behärska handlingskompetensen.

6.3 Sammanfattning av analys och tolkning

Sammanfattningsvis kan man dra den slutsatsen att det förekommer utmaningar i arbetet på mottagningshemmet med minoritetsgrupper. Det förekommer utmaningar både för klienterna samt för socionomerna. I resultatet och den teoretiska referensramen betonas det att de största utmaningarna handlar om kulturella skillnader i fostran, eftersom klienterna inte är bekanta med den finska lagstiftningen och rollerna skiljer sig från varandra i våra kulturer. Speciellt viktigt är att klargöra att kvinnans och mannens roll är jämlik i det finska samhället. Det är även viktigt att ge föräldrarna en förståelse att fysisk aga inte är tillåtet i Finland. Utmaningar i växelverkan med föräldrar och barn bekräftas av både den teoretiska referensramen, den tidigare forskningen och resultatet. Brister i språkkunskaper orsakar problem och missförstånd mellan föräldrarna och personalen på mottagningshemmet. Andra utmaningar är relationen mellan barnen, eftersom det kan förekomma bråk mellan barn från olika kulturer. Därför är det viktigt att diskutera med barnen vad olikheterna innebär och varför sådana förekommer.

I arbetet med minoritetsgrupper och invandrare krävs det speciellt goda kunskaper i de kommunikativa, produktiva samt expressiva kompetenserna för att socionomen ska klara sig i situationer som uppstår i kommunikationen samt i beaktandet av kulturella

särdrag så som kosten och bönestunder. Även analytiska/syntetiska kompetensen är viktig för att skapa en logisk helhet av olika teorier och tidigare erfarenheter. Det vill säga att socionomen ska behärska alla kompetenser för att skapa en fungerande helhet, det vill säga genom handlingskompetensen. Brist på språkkunskaper kräver extra mycket av den kommunikativa och expressiva kompetensen. Den produktiva kompetensen behövs eftersom det krävs kreativitet eller något slag av metoder för att kommunicera med barn och familjer som inte talar flytande finska eller som inte alls behärskar språket. I beaktandet av kulturella högtider och vid det första mötet med klienterna krävs speciellt mycket av den produktiva, kommunikativa och expressiva kompetensen. Socionomen bör kunna kommunicera på ett lämpligt sätt så att förståelig information överförs mellan parterna. Detta gäller även i skapandet av aktiviteter som ska passa alla barn, oberoende av kulturbakgrund. Analytiska/syntetiska kompetensen behövs för att få helheten att fungera. Slutligen konstaterade alla respondenter att arbetet med invandrare och minoritetsgrupper inte skiljer sig från majoritetsbefolkningen.

7 AVSLUTANDE DISKUSSION

Det här kapitlet består av en avslutande diskussion som behandlar resultatet av min studie. Diskussionen har jag lyft fram kritisk granskning av mitt resultat och reflektioner kring mitt val av metod, validitet och reliabilitet. Jag har även diskuterat om arbetslivsrelevansen och förslag på fortsatt forskning.

7.1 Resultatdiskussion

Syftet med min studie var att kartlägga socionomens utmaningar på mottagningshem i mångkulturellt barnskyddsarbete. Mina frågeställningar var hurdana utmaningar socionomen upplever i det mångkulturella barnskyddsarbetet på ett mottagningshem och hurdana kompetenser det krävs av socionomen på mottagningshem i det mångkulturella barnskyddsarbetet. Jag anser att jag fick svar på mitt syfte och mina frågeställningar. Det blev jag mycket förvånad över, eftersom frågorna i intervjuguiden inte var tillräckligt omfattande. Med tanke på intervjuguiden är jag nöjd över de svar jag fick. Jag saknade en fördjupning i hur socionomer löser sina utmaningar i praktiken och vad som krävs av socionomen för att arbeta med invandrabarn och minoritetsgrupper.

Min intervjuguide fyllde inte mina förväntningar, som jag märkte genast efter den första intervjun. Jag upplevde att jag hade för få teman och frågorna gick in i varandra som några av respondenter också konstaterade. Eftersom frågorna ändå fungerade som stöd för mina intervjuer hade jag lätt att ställa tilläggsfrågor som underlättade situationen och möjligheten att få lämpliga svar. Intervjuguiden fungerade inte helt så som jag hade tänkt och på grund av det förkom det många upprepningar av både respondenterna och mig som intervjuare. Om jag skulle ha förberett mig bättre genom att pröva mina frågor med en studiekamrat skulle jag säkert genast märkt bristerna och skulle ha lyckats formulera bättre frågor. På grund av att det blev många upprepningar hade jag också svårt att kategorisera mina svar i analysen och resultatredovisningen.

Även om inte intervjuguiden fungerade så som jag hade planerat, kunde jag koppla mina resultat med den tidigare forskningen och den teoretiska referensramen. Jag ansåg att det var lätt att koppla socialpedagogiken i de flesta resultaten. Även om intervjuguiden inte var tillräckligt bearbetad var många respondenter av den åsikten att mina frågor var bra och inledande i ämnet.

7.2 Validitet, reliabilitet och metodval

Reliabilitet handlar om man kan lita på svaret man har fått, om det är trovärdigt. Reliabiliteten innebär pålitligheten av resultatet man fått och om jag har gjort enligt reglerna. Med andra ord kan man säga att pålitligheten påverkas av hur de ledande frågorna är ställda, om intervjun har påverkats på något sätt av respondenten, har det förekommit anteckningsfel eller om det har gjorts felaktiga analyser. Reliabiliteten påverkas hur noggrant man har genomfört undersökningen. (Jacobsen 2007:304–305) Jag har bandat in mina intervjuer med en diktafon för att säkerställa att allt som har blivit sagt stämmer överens med mina anteckningar, det vill säga att materialet är trovärdigt. Jag har transkriberat mina intervjuer ordagrant från finska till svenska för att kunna skriva min analys och resultatredovisning på rätt språk. Jag är medveten över att intervjusituationerna kunde bli förvrängda på grund av att respondenterna var i tjänst under intervjuerna och därför reserverade jag gott om tid för att göra intervjusituationen lättare. Det som underlättade intervjuerna var att jag kände respondenterna från tidigare, eftersom de är mina arbetskolleger från min fördjupade praktik på mottagningshemmet.

Med validitet menas det om man har lyckats få det svar man har sökt. I mitt fall om jag har använt mig av rätt metod för att få den information jag sökt genom rätt design. Kvalitativa metoden var bäst möjliga för min studie i tanke på mitt syfte och frågeställningar. Jag ville ha personalens åsikter och erfarenheter och det gjorde jag med att skapa olika teman som jag utgick ifrån i min intervjuguide. Innehållsanalysen var också den bästa möjliga metoden att analysera det som respondenterna kom fram med. Min intervju var halvstrukturerad som betyder att öppenheten varierar mellan intervjuerna och att de kan utföras genom helt vanliga samtal. (Jacobsen 2007:95) Extern validitet syftar på empirin, om det går att koppla resultatet med en teoretisk nivå. Min externa validitet är inte hög eftersom jag hade enbart fem respondenter, som gör att man inte kan generalisera svaret med andra mottagningshem.

Valideringsmetoden som jag hade valt innebär att kritiskt granska källorna jag har använt mig av samt informationen i källorna. Jacobsen (2007:159) beskriver att det är urvalet och enheten man ska fästa uppmärksamheten vid. Det vill säga om jag har valt rätt typ av respondenter och om jag har fått rätt typ av svar. Jag är nöjd över mitt val av respondenter, eftersom det är målgruppen jag hade sökt, det vill säga socionomer. Även om min intervjuguide inte fyllde mina förväntningar fick jag precis de svar jag önskat.

Den kvalitativa metodens syfte är inte att generalisera mindre urval av enheter med större enheter. Syftet är att få en fördjupning i olika begrepp och fenomen. Jacobsen (2007:166–167) beskriver att i en kvalitativ undersökning kan det lätt reflekteras över att alla svar är likadana. Vilket gör att man tror att personal på andra mottagningshem är av samma åsikt som dem jag har intervjuat. Eftersom jag intervjuade två olika avdelningar på mottagningshemmet och svaren var i stort sätt lika, kan jag anta att andra respondenter på andra mottagningshem skulle ge liknande svar.

7.3 Arbetslivsrelevans och förslag på fortsatt forskning

Mitt syfte var att kartlägga socionomens utmaningar på mottagningshem i det mångkulturella barnskyddsarbetet. Jag hoppas att socionomer som arbetar på mottagningshemmet ska ha nytta av mitt arbete i syfte att förbereda sig för utmaningar som kan förekomma i barnskyddsarbetet. Även hur man som socionom kan lösa situationer då det

kommer barn från minoritetsgrupper. Jag har utgått från socionomens roll men hoppas också andra professioner har nytta av mitt arbete.

Som fortsatt forskning kunde man utreda hurdana utmaningar invandrarfamiljerna upplever i barnskyddet och hurdan hjälp de då får av socionomen. Det skulle även vara intressant att höra invandrarbarnens åsikter om barnskyddet och på vilket sätt deras kultur beaktas i vardagen. För att få ett större perspektiv skulle det vara nödvändigt med en fördjupning i arbetet på mottagningshem med minoritetsgrupper. Ett tredje alternativ för fortsatt forskning kunde också vara hur relationerna mellan barnen fungerar i det mångkulturella barnskyddsarbetet, det vill säga barnens åsikter.

KÄLLOR

- Abdelhamid, Pirkko, Juntunen, Anitta & Koskinen, Liisa. 2010, Monikulttuurinen hoitotyö. Helsinki: WSOYpro OY, 267s.
- Anis, Merja. 2005, Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulokset, Monikulttuurisuus sosiaalityön haasteena, lastensuojelu ja maahanmuuttajat 109-126s. I: Anis, Merja. 2008, Sosiaalityö ja maahanmuuttajat – *Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulokset*. Helsinki: Väestöliitto. 115s.
- Anis, Merja. 2005, Sosiaalityö ja maahanmuuttajat – Talking about culture in social work encounters. Immigrant families and child welfare in Finland. 1-19s. I: Anis, Merja. 2008, *Sosiaalityö ja maahanmuuttajat – Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulokset*. Helsinki: Väestöliitto 115s.
- Anis, Merja. 2006, Maahanmuuttajalapsen ja – nuoren lastensuojelun asiakas. 69-96s. I: Anis, Merja. 2008, *Sosiaalityö ja maahanmuuttajat – Lastensuojelun ammattilaisten ja asiakkaiden vuorovaikutus ja tulokset*. Helsinki: Väestöliitto. 115s.
- Barnskyddslag 2007/417. Tillgänglig:
<http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417#L7P34> Hämtad: 30.12.2013
- Bryman, Alan. 2006, *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber AB. 502s.
- Eriksson, Lisbeth & Markström Ann-Marie. 2000, *Den svärfångade socialpedagogiken*, Lund: Studentlitteratur. 236s.
- Forsberg, H., Ritala-Koskinen, A., Törrönen, M. 2006, *Lapsen ja sosiaalityö, kohtaamisia, menetelmiä ja tiedon uudelleenarviointia*, Juva: PS-kustannus. 285s.
- Hansen, Ingrid. 1998, *Omvårdnad i ett mångkulturellt samhälle*, Lund: Studentlitteratur. 245s.
- Helsingfors Universitet. 2013, Öppna universitetet - *Om att inrama Goffman*.
Tillgänglig: http://www.avoin.helsinki.fi/oppna_universitetet/studier/lasa/ovning2a.htm
Hämtad: 6.1.2013
- Ihmisoikeudet. 2013, *Etniset ryhmät*.
Tillgänglig: <http://www.ihmisoikeudet.net/index.php?page=etnisyys> Hämtad: 12.8.2013
- Jacobsen, Dag Ingvar. 2007, *Förståelse, beskrivning och förklaring – introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur. 216s.

- Kriz, Katrin & Skivenes, Marit, 2012. *Challenges for marginalized minority parents in different welfare systems: Child welfare workers' perspectives*. I: International Social Work.
- Tillgänglig: <http://isw.sagepub.com/content/early/2012/10/17/0020872812456052>
 Hämtad: 29.1.2013
- Madsen, Bent. 2001, *Socialpedagogik*. Lund: Studentlitteratur. 244s.
- Madsen, Bent. 2006, *Socialpedagogik, Integration och inklusion i det moderna samhället*. Lund: Studentlitteratur. 301s.
- Migrationsverket 2013. *Kvotuttagning*.
 Tillgänglig: http://www.migri.fi/information_om_verket/statistik/statistik_over_asyl_och_flyktingar/kvotflyktingar Hämtad: 29.3.2013
- Monikulttuurinen työyhteisö. 2013, *Monikulttuurisuus*.
 Tillgänglig: <http://estudio.edupoli.fi/moty/index.asp?id=718&kat=K%C3%A4sitteet&sid=&sub=&title=3151> Hämtad: 21.5.2013
- Nationalencyklopedin. 2013, *Etnocentrism*. Tillgänglig: <http://www.ne.se/etnocentrism>
 Hämtad: 7.11.2013
- Nyberg, Rainer. 2000, *Skriv vetenskapliga uppsatser och avhandlingar - med stöd av IT och Internet*. Lund: Studentlitteratur. 254s.
- Paavola, Heini & Talib, Mirja-Tytti. 2010, *Kulttuurinen moninaisuus päiväkodissa ja koulussa*. Juva: PS-kustannus, 241s.
- Pohjanpää, K., Paananen, S., Nieminen, M. 2003, *Maahanmuuttajien elinolot, Venäläiset, virolaiset, somalialaiset ja vietnamilaiset elämää Suomessa 2002*. Tilastokeskus. 241s.
- Pollari, Jorma & Koppinen, Marja-Leena. 2011, *Maahanmuuttajan kohtaaminen ja opettaminen*. Juva: PS-Kustannus. 182s.
- Ranne, Kaarina; Sankari, Anne; Ruohiainen-Valo, Tuula & Ruusunen, Tuula (toim.). 2005, *Sosiaalipedagoginen ammatillisuus – Madsenin kukasta toiminnan tulpapaaniksi*. Pori: Satakunnan ammattikorkeakoulu. 120s.
- Räty, Minna. 2002, *Maahanmuuttaja asiakkaana*. Tampere: Tammi. 232s.
- Schubert, Carla. 2007, *Monikulttuurisuus mielenterveystyössä*. Helsinki: Edita Prima OY. 251s.

- Sosiaaliportti, 2013. *Maahanmuuttajat lastensuojelun asiakkaina*. Tillgänglig: <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/maahanmuuttajat/>
Hämtad: 21.2.2013
- Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus. 2013, *Omahoitajatyöskentely*.
Tillgänglig: <http://www.hel.fi/hki/Sosv/fi/lastensuojelu/kriisityo/> Hämtad: 6.12.2013
- Taskinen, Sirpa, 2007. *Barnskyddslagen (417/2007) – Tillämpningsguide*. Vaajakoski: Stakes. 134s.
- Thoburn, June; Chand, Ashok & Procter, Joanne. 2005, *Child Welfare services for minority ethnic families, The research reviewed*. London: JKP. 255s.
- Tilastokeskus, 2013. *Muuttoliike*. Tillgänglig: <http://tilastokeskus.fi/til/muut/index.html>
Hämtad: 21.2.2013
- Tilastokeskus, 2013. *Suomi olisi ilman maahanmuuttajia*. Tillgänglig: http://tilastokeskus.fi/artikkelit/2012/art_2012-03-12_008.html
Hämtad: 21.2.2013
- Timonen-Kallio, Eeva. 2007, *Lastenkodin omahoitajan sosiaalipedagoginen osaaminen*. I: Suomen sosiaalipedagoginen seura ry. 2007, *Sosiaalipedagoginen aika-kausikirja*. Kopijyvä, 245s.

BILAGA 1

Tutkimuslupapyyntö

Hyvä xxxxxxxx vastaava ohjaaja,

Nimeni on Tanja Lehtimäki ja opiskelen sosionomiksi ammattikorkeakoulussa Arcadasa – Nylands svenska yrkeshögskola. Tällä hetkellä kirjoitan opinnäytetyötäni minkä aiheena on kartoittaa vastaanottokodissa tapahtuvan monikulttuurisen lastensuojelutyön haasteita. Toivoisin että saisin haastatella 5-7 vastaanottokodin ohjaajaa joilla on sosionomin koulutus.

Kyseessä on puolistrukturoitu teemahaastattelu, joka suoritetaan yksilöhaastatteluna haastateltavalle sopivana ajankohtana. Haastattelu tulee kestämään noin tunnin verran. Haastateltavan suostumuksella keskustelu nauhoitetaan, jotta haastattelussa esiin tullut tieto tulee oikeinkirjatuksi. Osallistuminen on vapaaehtoista ja haastateltavat pysyvät nimettömänä. Kun tutkimus on valmis, aineisto hävitetään. Vain minulla ja opettajallani on oikeus lukea aineisto, jonka kerään haastattelun avulla. Haastattelut tehdään vastaanottokodissa joulukuussa 2013.

Pyydän lupaa saada suorittaa haastattelut tutkimustani varten sekä tiedottaa siitä osaston ohjaajille ja jakaa heille saatekirjeen, teemat ja lomakkeen suostumuksesta.

Ottakaa yhteyttä, jos teillä ilmenee jotain kysyttävää opinnäytetyöstäni.

Ystävällisin terveisin,

Opiskelija

Tanja Lehtimäki

tanja.lehtimaki@arcada.fi

puh. xxx xxxxxxxx

Ohjaava opettaja

Arla Cederberg

arla.cederberg@arcada.fi

Myönnän Tanja Lehtimäelle tutkimusluvan

Paikka ja aika

Allekirjoitus ja nimenselvennys

BILAGA 2

Saatekirje

Hyvät vastaanottokodin ohjaajat!

Nimeni on Tanja Lehtimäki ja opiskelen viimeistä vuotta sosionomiksi ammattikorkeakoulussa Arcadassa – Nylands svenska yrkeshögskola. Kirjoitan opinnäytetyötäni monikulttuurisesta lastensuojelutyöstä. Työni tarkoitus on kartoittaa vastaanottokodissa tapahtuvan monikulttuurisen lastensuojelutyön haasteita.

Tutkimustani varten teen teemahaastatteluja ja haluaisin haastatella 5-7 vastaanottokodin ohjaajaa. Haastattelun ajankohta olisi marraskuun lopulla ja haastattelu, joka kestää noin tunnin verran, tehdään toimitiloissanne. Teidän luvallanne haastattelu äänitetään, että kertomanne tieto tulee oikeinkirjatuksi. Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja haastattelun voi halutessaan keskeyttää milloin tahansa. Halutessanne teillä on oikeus olla vastaamatta yksittäisiin kysymyksiin. Henkilöllisyytenne suojataan koko tutkimuksen aikana ja pysytte nimettöminä. Vain minulla ja opettajallani on mahdollisuus tutustua haastattelumateriaaliin. Kun opinnäytetyöni on valmis, aineistot hävitetään.

Jos teillä on jotain kysyttävää opinnäytetyöstäni tai haluatte keskustella ajankohdasta, niin ottakaa yhteyttä minuun tai opettajaani.

Kiitos etukäteen yhteistyöstä.

Ystävällisin terveisin,

Opiskelija

Tanja Lehtimäki

tanja.lehtimaki@arcada.fi

puh. xxx xxxxxxx

Opettaja

Arla Cederberg

arla.cederberg@arcada.fi

BILAGA 3

Suostumus osallistumisesta

Annan luvan että minua saa haastatella Tanja Lehtimäen opinnäytetyötä varten. Opinnäytetyö käsittelee vastaanottokodissa tapahtuvan monikulttuurisen lastensuojelutyön haasteiden kartoittamista. Olen tietoinen siitä, että henkilötietoni suojataan ja että tiedot ovat luottamuksellisia. Hyväksyn että keskustelu äänitetään. Vain opinnäytetyön tekijällä sekä opettajalla on oikeus lukea aineisto ja se hävitetään opinnäytetyön valmistuttua.

Olen tutustunut tutkimukseen ja osallistun haastatteluun. Allekirjoittamalla annan suostumukseni tulla haastateltavaksi.

Paikka ja aika

Osallistujan allekirjoitus

BILAGA 4

Haastattelurunko

TEEMA 1: Taustatiedot

- Koulutus (ammatti)
- Virka (toimenkuva)
- Työkokemus (vuosi)

TEEMA 2: Asiakkaan kohtaaminen

- Miten otat huomioon asiakkaan kulttuurieron arjen toiminnassa? (uskonto, elämäntavat)
- Mitä hyötyä on yhteisestä kielestä ja jos ei ole yhteistä kieltä, miten sellainen luodaan?
- Miten kommunikoit asiakkaan kanssa tullaksesi ymmärretyksi? Anna esimerkki!
- Millaisia kulttuurisia eroja kohtaat työssäsi? (Tässä tapauksessa enemmistökulttuurin ja vähemmistökulttuurin eroja).
- Millaisia eroja näkyy monikulttuurisessa kasvatuksessa? (Kasvatuksella tarkoitan miten lapsi kohtaa aikuisia ja muita lapsia, uskonnolliset erot).

TEEMA 3: Monikulttuurisen lastensuojelutyön haasteet

- Millaisia haasteita koet toisen kulttuuritaustaisen lapsen kanssa ja miksi?
- Mitä tulee ajatella kun kohtaa toisen kulttuuritaustaisen lapsen? Millaisia esitietoja tarvitset?
- Miten aikaisemmat tiedot vähemmistökulttuureista vaikuttavat asiakkaan ensikohtaamisessa?
- Miten valmistaudut vähemmistökulttuuriin kuuluvan asiakkaan tapaamiseen?
- Miten lasten väliset suhteet toimivat kun lapsiryhmässä on erilaisia kulttuureja? (Ilmeneekö esim. riitoja, haukkumista tai kiusaamista heidän välillä?)